

Zadlužování domácností a jeho legislativní, ekonomické a sociální důsledky na Šumpersku

Bc. Božena Mildová

Diplomová práce
2011

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Božena MILDOVÁ**
Osobní číslo: **M09460**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Zadlužování domácností a jeho právní, sociální
a ekonomické důsledky na Šumpersku**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Popište současné legislativní a sociální opatření proti zadlužování domácností.

II. Praktická část

- Charakterizujte současnou situaci zadlužování domácností na Šumpersku.
- Určete právní, sociální a ekonomické důsledky zadlužování domácností na Šumpersku.
- Navrhněte opatření předcházení zadlužování domácností na Šumpersku.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] JÍLEK, J. Finanční trhy a investování. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 648 s. ISBN 978-80-247-1653-4.
[2] TOMEŠ, I. et. al. Sociální správa. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. 299 s. ISBN 978-80-7367-483-0.
[3] SYROVÝ, P. Financování vlastního bydlení. 5. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 144 s. ISBN 978-80-247-2388-4.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Libor Šnědar, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **28. března 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2011**

Ve Zlíně dne 28. března 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
 - bez omezení;
 - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 2.5.2011

M. Hladová

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce mapuje současná legislativní a sociální opatření proti zadlužování domácností a zároveň informuje o dluhové situaci domácností v ČR a poté na Šumpersku.

Podává přehled o legislativních, ekonomických a sociálních důsledcích zadlužení.

Diplomová práce představuje organizace v okrese Šumperk, které poskytují pomoc zadluženým osobám. Popisuje jejich činnost, klienty, poskytované služby a financování.

Klíčová slova: zadlužování domácností, dluhy, úvěry, spotřebitelské půjčky, půjčky, zadluženost

ABSTRACT

This thesis surveys the present legislative and social procedures towards the indebted households and also informs about the households debt situation in the Czech Republic and then in the Šumperk area.

It shows an overview of the legislative, economical and social consequences of indebtedness.

The thesis introduces the organizations in the Šumperk area, which provide assistance to people involved in debts. It describes their activity, customers, offered services and financing.

Keywords: indebted households, debts, credits, consumer loans, loans, indebtedness

Poděkování

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu diplomové práce JUDr. Liboru Šnédarovi, Ph.D. za jeho komentáře. Speciální poděkování patří také Bc. Monice Hanušové a Mgr. Petře Damborské za poskytnutí důležitých informací a rad, bez nichž bych nemohla tuto diplomovou práci napsat.

OBSAH

ÚVOD	12
TEORETICKÁ ČÁST	14
1 POJMY K DLUHOVÉ PROBLEMATICE	15
2 ANALÝZA STAVU DLUHOVÉ PROBLEMATIKY V ČR	17
2.1 KONTROLA ČOI	17
2.2 ÚDAJE ČNB	18
2.3 PŘEHLED VYBRANÝCH UKAZATELŮ.....	19
3 SOUČASNÉ LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ PROTI ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ	23
3.1 ZÁKON Č. 182/2006 SB., O ÚPADKU A ZPŮSOBECH JEHO ŘEŠENÍ (INSOLVENČNÍ ZÁKON)	24
3.2 ZÁKON Č. 321/2001 SB. O NĚKTERÝCH PODMÍNKÁCH SJEDNÁVÁNÍ SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU	26
3.3 SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY Č. 2008/48/ES.....	26
3.4 ZÁKON Č. 634/1992 SB., O OCHRANĚ SPOTŘEBITELE.....	28
3.5 ZÁKON Č. 21/1992 SB., O BANKÁCH.....	29
3.6 NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) Č. 2006/2004 ZE DNE 27. ŘÍJNA 2004 O SPOLUPRÁCI MEZI VNITROSTÁTNÍMI ORGÁNY PŘÍSLUŠNÝMI PRO VYMÁHÁNÍ DODRŽOVÁNÍ ZÁKONŮ NA OCHRANU ZÁJMŮ SPOTŘEBITELE („NAŘÍZENÍ O SPOLUPRÁCI V OBLASTI OCHRANY SPOTŘEBITELE“).....	32
3.7 ZÁKON Č. 40/1995 SB., O REGULACI REKLAMY A O ZMĚNĚ A DOPLNĚNÍ ZÁKONA Č. 468/1991 SB., O PROVOZOVÁNÍ ROZHLASOVÉHO A TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ.....	32
3.8 ZÁKON Č. 483/1991 SB., O ČESKÉ TELEVIZI	32
3.8.1 Kodex České televize.....	33
Na základě programu Rady Evropy pro veřejné vysílání Česká televize především:.....	33
3.9 ZÁKON Č. 40/2009 SB., TRESTNÍ ZÁKONÍK.....	34
3.9.1 Úvěrový podvod.....	34
3.9.2 Lichva.....	34
3.10 ZÁKON Č. 40/1964 SB., OBČANSKÝ ZÁKONÍK	34
3.10.1 Převzetí dluhu.....	34
3.11 ZÁKON Č. 124/2002 SB., O PŘEVODECH PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ, ELEKTRONICKÝCH PLATEBNÍCH PROSTŘEDCÍCH A PLATEBNÍCH SYSTÉMECH (ZÁKON O PLATEBNÍM STYKU)	35
3.12 ZÁKON Č. 143/2001 SB., O OCHRANĚ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE.....	35
3.13 ZÁKON Č. 513/1991 SB., OBCHODNÍ ZÁKONÍK.....	36
3.13.1 Nekalá soutěž	36

4	SOUČASNÉ SOCIÁLNÍ OPATŘENÍ PROTI ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ.....	37
4.1	NEZISKOVÉ ORGANIZACE	37
4.1.1	Člověk v tísni, o.p.s.....	37
4.1.2	Charita ČR.....	37
4.1.3	Poradna při finanční tísni	37
4.1.4	Finanční gramotnost, o.p.s.	38
4.1.5	Forint, fórum pro integraci.....	38
4.1.6	SPES, občanské sdružení	39
4.1.7	DOM, o.s.....	39
4.2	PROJEKT - EVROPSKÝ ROK BOJE PROTI CHUDOBĚ A SOCIÁLNÍMU VYLOUČENÍ	40
4.2.1	Činnosti v rámci Evropského roku 2010:.....	40
4.2.1.1	Prevence sociálního vyloučení v důsledku předluženosti.....	40
4.2.1.2	Přístup na trh práce osobám vzdáleným tomuto trhu – koncept aktivního začleňování	41
4.2.1.3	Aktivizace územní veřejné správy při tvorbě a hodnocení regionálních a místních akčních plánů boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.....	43
4.2.1.4	Zvýšení úrovně vzdělanosti a tím konkurenceschopnosti chudých a vyloučených lidí na trhu práce	43
4.2.1.5	Podpora přiměřeného bydlení sociálně ohrožených skupin + řešení bezdomovectví.....	44
4.2.2	Projekty v rámci Evropského roku boje proti chudobě jako opatření proti zadlužování domácností	45
4.2.2.1	Aktivity v rámci Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení	46
4.2.2.2	Prevence předlužení.....	46
4.2.2.3	Dluhy – snadno tam, těžko zpět.....	46
4.2.2.4	Rozvoj ekonomické gramotnosti, prevence proti zadluženosti	46
4.2.2.5	Vítej	46
4.2.2.6	Vzdělávání odborníků k podpoře aktivizace veřejné správy	47
4.2.2.7	Problematika předlužení	47
4.2.2.8	Chudoba, týká se nás všech.....	47
4.3	STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA A POMOC V HMOTNÉ NOUZI	47
4.3.1	Státní sociální podpora.....	48
4.3.2	Pomoc v hmotné nouzi.....	48
5	JINÁ OPATŘENÍ PROTI ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ.....	49
5.1	POJIŠTĚNÍ PROTI NESCHOPNOSTI SPLÁCET.....	49
5.1.1	Přehled pojištění schopnosti splácet.....	49
5.1.1.1	Komerční banka.....	49
5.1.1.2	Česká spořitelna.....	50
5.1.1.3	GE Money Bank.....	52
5.1.1.4	ČSOB	53
5.1.1.5	Raiffeisenbank	54
	Praktická část.....	55
6	CHARAKTERISTIKA OKRESU ŠUMPERK	56
7	CHARAKTERISTIKA ORGANIZACÍ ZABÝVAJÍCÍ SE POMOCÍ PŘI	

ZADLUŽENÍ DOMÁCNOSTÍ NA ŠUMPERSKU	57
7.1 OBČANSKÁ PORADNA CHARITY ZÁBŘEH.....	57
7.1.1 Výkony Občanské poradny v roce 2010.....	57
7.1.2 Návrhy na oddlužení	58
7.2 OBČANSKÁ PORADNA SPOLEČNĚ – JEKHEANE, DETAŠOVANÉ PRACOVIŠTĚ ŠUMPERK.....	59
7.2.1 Účast v projektu Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení 2010	59
7.2.1.1 Cíl projektu	59
7.2.1.2 Cílová skupina	59
7.2.1.3 Financování.....	60
7.2.1.4 Výstupy	60
7.2.2 Dotazy k dluhové problematice.....	62
8 ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ NA ŠUMPERSKU	64
8.1.1 Vývoj návrhů na oddlužení v okrese Šumperk	64
8.1.2 Míra nezaměstnanosti v okrese Šumperk.....	64
8.1.3 Bezúročné půjčky poskytované Charitou Zábřeh.....	65
8.1.4 Vývoj sebevražd v okrese Šumperk	66
9 SOCIÁLNÍ, EKONOMICKÉ A PRÁVNÍ DŮSLEDKY ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ.....	68
9.1 KASUISTIKA.....	68
9.1.1 Sociální důsledky	68
9.1.2 Ekonomické důsledky	69
9.1.3 Právní důsledky	69
10 FINANCOVÁNÍ OBČANSKÝCH PORADEN NA ŠUMPERSKU	71
10.1 DALŠÍ MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ	71
10.1.1 Města a obce.....	71
10.1.1.1 Šumperk	72
10.1.1.2 Zábřeh	72
10.1.1.3 Mohelnice	72
10.1.1.4 Hanušovice, Štítý, Loštice, Staré Město a ostatní obce	72
10.1.2 Olomoucký kraj.....	73
10.1.2.1 Významný projekt Olomouckého kraje	73
10.1.3 Přednášky na základních školách.....	74
10.1.3.1 Operační program vzděláváním pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.4	74
10.1.4 Spolupráce s bankovními institucemi	75
11 OPATŘENÍ PROTI ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ NA ŠUMPERSKU.....	76
11.1 PREVENCE PROTI ZADLUŽOVÁNÍ.....	76
11.2 LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ.....	77
ZÁVĚR	78
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	86

SEZNAM OBRÁZKŮ	88
SEZNAM TABULEK.....	89

ÚVOD

Téma této diplomové práce jsem si nevybrala proto, že se jedná o diskutované téma poslední doby, ale proto, že jsem se krátkou dobu této problematice věnovala, a stále jsem nedokázala pochopit spoustu věcí, které se týkaly zadlužování osob.

Pracovala jsem v jedné neziskové organizaci, která se, mimo jiné sociální služby, zabývala i dluhovým poradenstvím. Nejednalo se o preventivní poradenství, ve kterém by se klientům objasňovali různé úskalí úvěrových smluv, které jim byly nabízeny k podpisu. Ale především šlo o poradenství v již takové situaci, kdy hrozila ztráta bydlení, nemožnost koupit si základní potřeby pro domácnost nebo dokonce základní potraviny, kdy docházelo k rozpadu rodin, ztrátě naděje a v krajních případech až ke smrti. K tomu jsem opravdu přihlížela a už tak to byl nepopsatelný zážitek, proto se děsím představit si, že bych stála na straně důvěřivých dlužníků.

Nebyli to lidé, kteří se věnovali hazardním hrám, ale lidé, kteří věřili, že když si jednou půjčí na dovolenou nebo na koupi vybavení domácnosti, že vše za pár měsíců či let splatí a bude to v pořádku. Jenže málokdo si dokázal spočítat, že taková půjčka zatíží rodinný rozpočet natolik, že nebudou schopni s pravidelnými splátkami pokračovat a nebylo nic jednoduššího, než krýt stávající půjčku půjčkou novou. Tak to kolikrát šlo až do doby, kdy z jedné půjčky bylo šest. Poté klepali na dveře našeho sdružení s exekucí na majetek v zádech a hrozbou ztráty bydlení.

Kde ale dochází k tomu, že se lidé téměř ze dne na den ocitnou až na samém okraji společnosti a jak je možné, že to společnost dovolí? Existuje vůbec nějaká obrana proti dluhům? Věřím, že se mi podaří najít legislativní i jiná opatření, které budou alespoň částečně chránit obyvatelstvo před zbytečnými půjčkami, úvěry a úvěrovými společnostmi, které neváhají používat praktiky daleko za hranicí etiky a morálky, ale stále ještě na samé hranici zákona.

Neustále na nás útočí reklamy úvěrových společností i soukromých osob nabízejících rychlou půjčku.

Nabízí se otázka k čemu jsou potom nákladné preventivní programy, když je dokážeme během několika okamžiků zcela zničit. Věřím, že nejsem jediná, která se děsí, kam tohle všechno povede.

Mnoho z nás si jistě říká, že nežijí takovým způsobem života, aby se jich tato problematika dotkla. Skutečně je to tak?

Neměli bychom se raději ptát, co se dá ještě dělat, když současná opatření, ať už jsou jakákoliv, jsou evidentně nedostačující?

Diplomová práce má za úkol zmapovat současná legislativní a sociální opatření proti zadlužování domácností a zároveň podat přehled o dluhové situaci domácností v ČR.

Cílem druhé části práce bude analýza zadluženosti domácností na Šumpersku a informování o legislativních, ekonomických a sociálních důsledcích, které sebou zadluženost přináší.

Diplomová práce představí organizace v okrese Šumperk, které poskytují pomoc zadluženým osobám, podá přehled o jejich činnosti a klientech, poskytovaných službách a financování.

Ke konci se bude práce zabývat možnými opatřeními, která by mohla zmírnit vznik předlužených domácností v okrese Šumperk, ale i v ČR.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POJMY K DLUHOVÉ PROBLEMATICE

Na začátek uvádím několik základních pojmů, které se vztahují k dluhové problematice:

- Dlužník

Občan – spotřebitel, který si vypůjčil peníze, ať už v hotovosti nebo je jimi uhrazeno zboží. [2]

- Exekuce

Nucený výkon pravomocného rozhodnutí. Povinný dlužník mnohdy nedostojí svým závazkům a nevyrovná dluh, ani když mu jeho zaplacení uloží rozhodnutí soudu. Exekuci provádějí soudy a jejich vykonavatelé, věřitel se také může obrátit na některý z exekutorských úřadů. [2]

- Exekuce prodejem nemovitostí

Vynucené splnění povinnosti k zaplacení peněžité částky spočívající v tom, že soud (popř. exekutor) v dražbě prodá nemovitost povinného (dlužníka) a z výtěžku se uspokojí pohledávka oprávněného (věřitele). [2]

- Insolvence

Forma úpadku. Dlužník je v úpadku jestliže má více (alespoň dva) věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky, za delší dobu se podle judikatury považuje doba nejméně šesti měsíců, jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. [2]

- Konkurs

Jeden ze způsobů řešení majetkového úpadku, předlužení firmy. Jde o speciální druh soudního řízení, při němž je zpeněžen majetek dlužníka a výtěžek je rozdělen mezi jeho věřitele. Dlužník, na jehož majetek byl prohlášen konkurs, se označuje jako úpadce. [2]

- Platební rozkaz

Forma zkráceného řízení. Soud ho může vydat i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného v případě, je-li v žalobě uplatňováno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatňované právo ze skutečností uvedených žalobcem. V platebním rozkazu žalovanému soud uloží, aby do 15 dnů od doručení platebního rozkazu žalobci zaplatil uplatně-

nou pohledávku a náklady na řízení, nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který platební rozkaz vydal. [2]

- Prodlení

Změna obsahu právního závazku spočívající v tom, že některý z účastníků právního vztahu (dlužník, věřitel) nesplní řádně a včas svou právní povinnost. [2]

- Předlužení

Stav, kdy člověk není schopen plnit své finanční závazky. Předlužení postihuje převážně sociálně znevýhodněné jedince či sociálně znevýhodněné skupiny obyvatelstva a je jedním z významných faktorů, který způsobuje jejich sociální vylučování z běžného života majoritní společnosti s následným obtížným zpětným začleňováním do života této společnosti. [2]

- Půjčka

Právní vztah. Předmětem smlouvy o půjčce mohou být jakékoliv druhově určené věci, včetně peněz. Půjčka může být poskytnuta s úroky i bez nich. [2]

- Rozhodčí doložka

Právní nástroj, který je většinou součástí smlouvy, předávající pravomoc rozhodovat ve sporu mezi dlužníkem a věřitelem ze soudů danému rozhodci. [16]

- RPSN (roční procentní sazba nákladů)

Číslo, které má umožnit spotřebiteli lépe vyhodnotit výhodnost nebo nevýhodnost poskytovaného úvěru. RPSN udává procentní podíl z dlužné částky, který musí spotřebitel zaplatit za období jednoho roku v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru. [2]

- Věřitel

Fyzická nebo právnická osoba, poskytující spotřebitelský úvěr v rámci obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo sdružení takovýchto osob.

- Úroky z prodlení

Jistý druh postihu dlužníka v případě, že nevrátí věřiteli úvěr ve stanoveném termínu. Úroky z prodlení se platí v téže měně, na kterou zní peněžitý závazek. [2]

2 ANALÝZA STAVU DLUHOVÉ PROBLEMATIKY V ČR

Nejohroženějšími skupinami obyvatel z hlediska nezdravého zadlužování jsou především lidé se základním vzděláním a nízkými příjmy, lidé se středním vzděláním zadlužení v důsledku investic souvisejících s bydlením, senioři, rodiče-samoživitelé, rodiče nezodpovědných a zadlužených dětí a v neposlední řadě mladí lidé po skončení ústavní výchovy nebo lidé po výkonu trestu. [17]

Nejčastějšími příčinami předlužení je neschopnost opustit určitý životní standard ani při poklesu příjmů, nevýhodně uzavřené smlouvy o půjčce, ale i vysoké investice do bydlení. Lidé se také při podepisování smlouvy nezajímají, o kolik přeplatí poskytnutý úvěr či co znamená zkratka RPSN (roční procentní sazba nákladů). [17]

2.1 Kontrola ČOI

Z výsledků kontrol ČOI v roce 2008, které se týkaly náležitostí smluv sjednávajících spotřebitelský úvěr, vyplývá, že u 50% byly shledány nedostatky, neboť uvedené smlouvy neobsahovaly veškeré zákonem stanovené náležitosti. V reklamách či nabídkách spotřebitelského úvěru bylo shledáno porušení zákona v 17,9%.

Kontrola byla zaměřena především na smlouvy uzavírané nebankovními věřiteli, neboť Česká obchodní inspekce nemá vzhledem k institutu bankovního tajemství (zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, v platném znění) možnost aktivně kontrolovat smlouvy sjednávající spotřebitelský úvěr, pokud v nich jako věřitel figuruje banka. V těchto případech má Česká obchodní inspekce možnost provádět dozor pouze na základě podnětů spotřebitelů. [18]

Česká obchodní inspekce kontrolovala, zda tyto smlouvy obsahují náležitosti uvedené v odst. § 4 a § 5 zák. č. 321/2001 Sb. V období roku 2008 bylo prověřeno 203 smluv sjednávajících spotřebitelský úvěr. Z toho byly u 102 smluv (tj. porušení u 50,2 % smluv) shledány nedostatky, neboť uvedené smlouvy neobsahovaly veškeré zákonem stanovené náležitosti. Smlouvy porušující zákon pocházely od 14 poskytovatelů spotřebitelského úvěru. [18]

Tabulka 1 - Četnost porušení jednotlivých ustanovení zákona [18]

Ustanovení zákona	§ 4 odst. 2							§ 11
	písm. a)	písm. b)	písm. c)	písm. d)	písm. e)	písm. g)	písm. i)	
Počet smluv se zjištěním	71	28	31	7	46	5	15	15

V průběhu roku 2008 bylo ČOI prověřeno celkem 498 reklam či nabídek (kontrolovány byly veškeré dostupné formy reklamy či nabídky spotřebitelský úvěrů, např. reklama šířená prostřednictvím letáků, nabídkovými katalogy, periodickým i neperiodickým tiskem, reklama prezentovaná prostřednictvím internetu, televizním či rozhlasovým vysíláním, reklama na billboardech, nabídky úvěrů v obchodech, bankovních pobočkách, atd.), z nichž bylo 89 shledáno jako závadné (tj. porušení zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, v oblasti reklamy spotřebitelského úvěru bylo zjištěno v 17,9 %). Jednalo se o reklamy či nabídky na poskytnutí spotřebitelského úvěru či nabízející zprostředkování smlouvy sjednávající spotřebitelský úvěr, které obsahovaly úrokovou sazbu nebo jiné údaje týkající se nákladů na úvěr. Proto měla být jejich nedílnou součástí rovněž RPSN nebo příklad výpočtu tohoto ukazatele. Osoby zodpovědné za tyto reklamy (ať již věřitelé či zprostředkovatelé úvěrů) však tuto povinnost nesplnily, uvedených 89 reklam údaj o RPSN postrádalo. [18]

2.2 Údaje ČNB

Zadlužení obyvatel se každoročně zvyšuje zhruba o třetinu. V polovině roku 2008 hodnota dluhu českých domácností dosahovala 900 miliard korun. Rekordní nárůst zadlužení znamenaly české domácnosti během roku 2007 – jejich celkový dluh vzrostl o více než 200 miliard korun. Byl to zhruba pětinašobek růstu z roku 2002. [19]

Zadlužování domácností může mít odlišné dopady na různé skupiny obyvatel. Nejvyššímu riziku možných budoucích problémů se splácením jsou vystaveny zejména domácnosti nízkopříjmové a s jedním ekonomicky aktivním členem. Ve výběrovém šetření Českého statistického úřadu uvedla tři procenta domácností problémy se splácením úvěrů. Souvisely zejména se spotřebitelskými úvěry. Ty byly pro šest procent domácností velkou a pro pat-

náct procent určitou zátěží. V nejnižších příjmových skupinách však uvedlo velkou zátěž týkající se splácení více než deset procent domácností. Dle subjektivního hodnocení téměř 70 procent domácností vycházelo s příjmy s obtížemi. [19]

Pro nejnižší příjmové skupiny to bylo dokonce více než 80 %, pro vysokopříjmové však pouze 30 %. Zaplatit neočekávaný výdaj ve výši šesti tisíc korun by si nemohlo dovolit 40 % domácností. [19]

V případě nejnižších příjmových skupin to uvedlo asi 70 procent domácností. Ty jsou navíc závislé na dávkách sociální podpory. [19]

2.3 Přehled vybraných ukazatelů

Níže jsou uvedeny obrázky a grafy, které demonstrují vývoj v oblasti spotřebních a hypotečních úvěrů, míry nezaměstnanosti, počtu podaných návrhů na oddlužení a údaje exekutorského úřadu.

Z obr. 1 je patrný prudký nárůst spotřebních úvěrů od bank v období od listopadu 2009 do října 2010, který v říjnu 2010 přesáhl hranici 165 mld. Kč. Pokud částku přepočteme na počet obyvatel, vychází, že každý občan má v průměru spotřební úvěr u banky ve výši 15 000,-Kč. V úvahu nejsou brány nebankovní úvěry.

Z obr. 3 vyčteme, že v roce 2010 byly občanům poskytnuty hypoteční úvěry v hodnotě 84,8 mld. Kč.

S narůstajícím objemem spotřebních úvěrů a od roku 2010 také narůstajícími hypotečními úvěry zároveň rostla míra nezaměstnanosti v ČR, která byla v lednu 2011 nad úrovní 9,5 %.

Tabulka 2 ukazuje vývoj počtu návrhů na oddlužení od začátku roku 2008, kdy nabyl účinnosti insolvenční zákon, do února 2011. Pokud bude počet návrhů na oddlužení narůstat stejně jako za první dva měsíce tohoto roku, můžeme předpokládat, že celkový nárůst podaných oddlužení bude oproti roku 2010 opět vyšší.

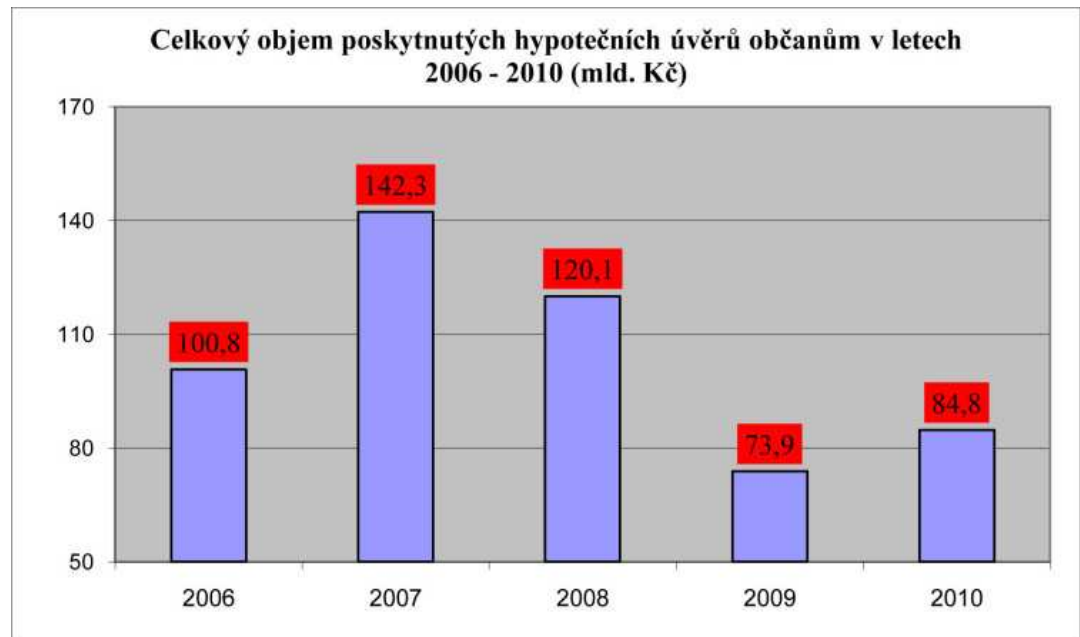
V tabulce 3 jsou zachyceny údaje Exekutorského úřadu ČR za rok 2009.

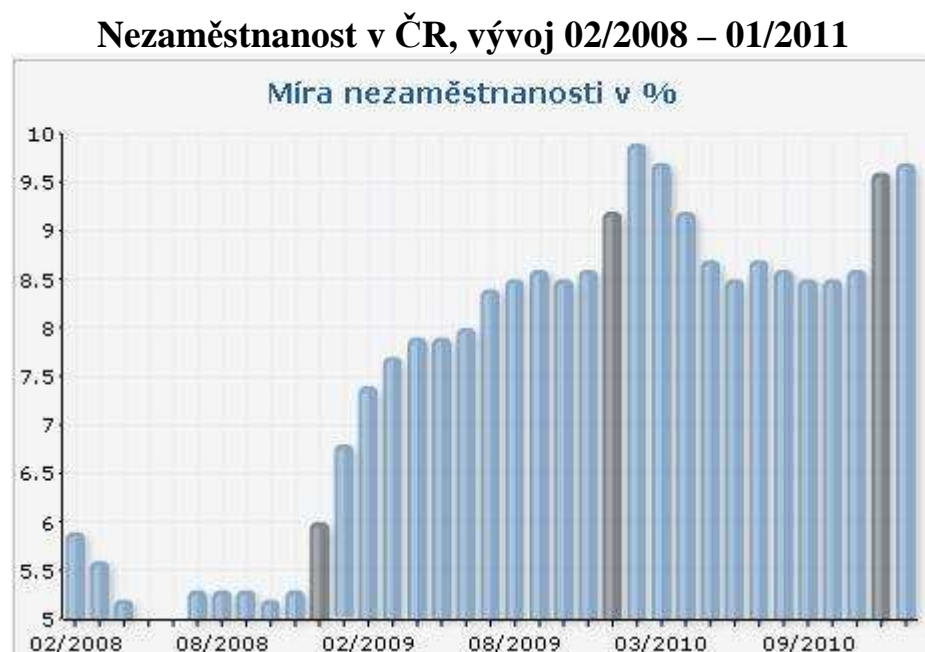
Obr. 1 – Objem spotřebních úvěrů od bank [21]

Obr. 2 – Ohrožené spotřební úvěry [21]

Obr. 3 – Objem hypotečních úvěrů poskytnutých občanům v letech 2006-2010
(v mld. Kč) [58]

Obr. 4 – Nezaměstnanost v ČR, vývoj 02/2008 – 01/2011 [20]

Tabulka 2 – Vývoj počtu návrhů na oddlužení podaných v ČR [22,23]

Vývoj počtu návrhů na oddlužení podaných v ČR				
Rok	2008	2009	2010	Leden – únor 2011
Počet podaných návrhů	1657	3694	9457	1813
Vyhlášené osobní bankroty	718	2452	6202	-

Tabulka 3 – Statistické údaje exekutorského úřadu ČR za rok 2009 [25]

Počet nařízených exekucí	760 923
Počet exekucí na nepeněžitá plnění	6 379
Počet ukončených exekucí	178 233
Počet exekucí ukončených vymožením	133 518
Počet exekucí ukončených zastavením	44 198
Počet odvolání proti usnesení o nařízení exekuce	27 961
Počet dražeb	8 067
Počet dražeb nemovitostí	6 358
Počet sepsaných exekutorských zápisů v r. 2009	26 331

3 SOUČASNÉ LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ PROTI ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ

Níže jsou popsána vybraná legislativní opatření, která více či méně chrání domácnosti proti zadlužování.

Mezi tyto legislativní opatření patří:

- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- Zákon č. 321/2001 Sb. o některých podmínkách sjednání spotřebitelského úvěru
- Směrnice Evropského parlamentu a rady č. 2008/48/ES
- Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
- Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 2006/2004 ze dne 27. října 2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele („nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele“)
- Zákon č. 483/2001 Sb., o České televizi
- Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku)
- Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

3.1 Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Tento zákon upravuje řešení úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů, oddlužení dlužníka. [3]

Insolvenční řízení lze zahájit jen na návrh. Insolvenční návrh je oprávněn podat dlužník nebo jeho věřitel; jde-li o hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat jen dlužník. Jestliže insolvenční návrh podal dlužník, náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil ke dni zahájení insolvenčního řízení, jakož i majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení. [3]

Příjmy dlužníka náleží do majetkové podstaty ve stejném rozsahu, v jakém v nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny předností pohledávky (§ 279 odst. 2 občanského soudního řádu). [3]

Dlužník, který není podnikatelem, může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením. Jiná osoba než dlužník není oprávněna návrh na oddlužení podat. Návrh na povolení oddlužení musí dlužník podat spolu s insolvenčním návrhem. [3]

Návrh na povolení oddlužení musí mimo jiné obsahovat údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech, údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky. [3]

Návrh na povolení oddlužení insolvenční soud odmítne, není-li přes jeho výzvu řádně doplněn a v řízení o něm nelze pro tento nedostatek pokračovat nebo nejsou-li k němu přes jeho výzvu připojeny zákonem požadované přílohy anebo neobsahují-li tyto přílohy přes jeho výzvu stanovené náležitosti. [3]

Vzal-li dlužník návrh na povolení oddlužení zpět, nemůže jej podat znovu. [3]

Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr nebo že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30% jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí. [3]

Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže jej znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení oddlužení bylo již dříve rozhodnuto, nebo dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. [3]

Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře. [3]

Jestliže insolvenční soud oddlužení neschválí, rozhodne současně o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem. [3]

Po dobu trvání účinků schválení oddlužením plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen mimo jiné vykonávat výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat, hodnoty získané dědictvím nebo darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře, nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení, neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody, nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit. [3]

Jestliže dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud po slyšení dlužníka usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Učiní tak jen na návrh dlužníka. [3]

Insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem, jestliže dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nebo se ukáže, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit, nebo v důsledku zavinění jednání vznikl dlužníku po schválení plánu oddlužení peněžitý závazek po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti, anebo to navrhne dlužník. [3]

3.2 Zákon č. 321/2001 Sb. o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru

Zákon se nevztahuje na spotřebitelský úvěr, který je poskytován na koupi, výstavbu, opravu nebo údržbu nemovitosti, který je nižší než 5000,-Kč nebo více než 800 000,-Kč. Určuje náležitosti smluv o spotřebitelském úvěru – stanovení roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr, stanovení podmínek, za kterých může být roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr upravena a která nesmí být závislé pouze na vůli věřitele. Spotřebitel je oprávněn platit spotřebitelský úvěr před dobou stanovenou ve smlouvě. V takovém případě má spotřebitel nárok na snížení plateb ze spotřebitelským úvěrem souvisejících o takovou částku, aby splacením spotřebitelského úvěru před dobou splatnosti nezískal žádný z účastníků smlouvy o spotřebitelském úvěru nepřiměřený prospěch na úkor ostatních účastníků. [4]

3.3 Směrnice Evropského parlamentu a rady č. 2008/48/ES

Je důležité, aby trh nabízel dostatečný stupeň ochrany spotřebitele, a zajistil tak důvěru spotřebitelů. Mělo by proto být možné, aby volný pohyb úvěrových nabídek probíhal za optimálních podmínek jak pro ty, kdo úvěr nabízejí, tak pro ty, kdo o něj žádají, a to s řádným přihlédnutím ke specifické situaci v jednotlivých členských státech. [14]

Tato směrnice se vztahuje na úvěrové smlouvy. [14]

Tato směrnice se nevztahuje mimo jiné na úvěrové smlouvy, které jsou zajištěny hypotékou nebo jiným srovnatelným zajištěním běžně používaným v členském státě na nemovitý majetek nebo které jsou zajištěny právem souvisejícím s nemovitým majetkem, úvěrové smlouvy, jejichž účelem je nabytí nebo zachování vlastnických práv k pozemku nebo ke stávající nebo projektované budově, úvěrové smlouvy na celkovou výši úvěru nižší než 200 EUR nebo vyšší než 75 000 EUR. [14]

Jakákoli reklama týkající se úvěrových smluv, jež uvádí úrokovou sazbu nebo jakékoli údaje o nákladech úvěru pro spotřebitele, musí uvádět standardní informace v souladu s touto směrnicí. [14]

Tato povinnost neplatí, pokud vnitrostátní právní předpisy vyžadují, aby v reklamách týkajících se úvěrových smluv, které neuvádějí úrokovou sazbu ani jakékoli údaje o nákladech úvěru pro spotřebitele, byla uváděna roční procentní sazba nákladů. [14]

Standardní informace musí obsahovat jasným, výstižným a zřetelným způsobem prostřednictvím reprezentativního příkladu výpůjční úrokovou sazbu, pevnou, pohyblivou nebo obojí, spolu s údaji o veškerých poplatcích zahrnutých v celkových nákladech úvěru pro spotřebitele, celkovou výši úvěru, roční procentní sazbu nákladů, případnou dobu trvání úvěrové smlouvy, v případě úvěru ve formě odložené platby za konkrétní zboží nebo službu cenu v hotovosti a výši případné zálohy a případně celkovou částku splatnou spotřebitelem a výši jednotlivých splátek. [14]

Členské státy zajistí, aby věřitelé a případně zprostředkovatelé úvěru poskytli spotřebiteli náležité vysvětlení, aby byl schopen posoudit, zda navrhovaná úvěrová smlouva odpovídá jeho potřebám a finanční situaci, a to případně vysvětlením předmluvních informací, které mají být poskytnuty, jakož i základních charakteristik nabízených produktů a jejich možných konkrétních dopadů na spotřebitele, včetně důsledků nezaplacení platby spotřebitelem. [14]

Členské státy zajistí, aby před uzavřením úvěrové smlouvy věřitel posoudil úvěruschopnost spotřebitele na základě dostatečných informací získaných případně od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, na základě vyhledávání v příslušné databázi. Členské státy, jejichž právní předpisy vyžadují, aby věřitelé posoudili úvěruschopnost spotřebitelů na základě vyhledávání v příslušné databázi, mohou tento požadavek zachovat. Každý členský stát v případě přeshraničního úvěru zajistí přístup pro věřitele z jiných členských států k databázím používaným v tomto členském státě k posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů. Podmínky přístupu nesmějí být diskriminační. Spotřebitel má právo kdykoli zcela nebo zčásti splnit své závazky plynoucí z úvěrové smlouvy. V těchto případech má nárok na snížení celkových nákladů úvěru, jež sestávají z úroku a nákladů za zbývající dobu platnosti smlouvy. [14]

V případě předčasného splacení úvěru má věřitel nárok na spravedlivé a objektivně odůvodněné odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru, pokud předčasné splacení spadá do období, pro které je stanovena pevná výpůjční úroková

sazba. Členské státy zajistí, aby věřitelé podléhali dohledu vykonávanému subjektem nebo orgánem nezávislým na finančních institucích, nebo aby byli regulováni. [14]

Členské státy do 12. května 2010 přijmou a zveřejní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí. Neprodleně o nich uvědomí Komisi. [14]

3.4 Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a stanoví některé podmínky podnikání významné pro ochranu spotřebitele, úkoly veřejné správy v oblasti ochrany spotřebitele a oprávnění spotřebitelů, sdružení spotřebitelů nebo jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitele. [5]

Tento zákon se vztahuje na nabízení a prodej výrobků a na nabízení a poskytování služeb v případech, kdy k plnění dochází na území České republiky. Na ostatní případy se vztahuje tehdy, souvisí-li plnění s podnikatelskou činností provozovanou na území České republiky.

Užívání nekalých obchodních praktik při nabízení nebo prodeji výrobků, při nabízení nebo poskytování služeb či práv se zakazuje. Nekalé jsou zejména klamavé a agresivní obchodní praktiky. [5]

Obchodní praktika je klamavá, je-li při ní užit nepravdivý údaj, je-li důležitý údaj sám o sobě pravdivý, ale může uvést spotřebitele v omyl vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byl užit, opomene-li podnikatel uvést důležitý údaj, jenž s přihlédnutím ke všem okolnostem lze po podnikateli spravedlivě požadovat; za opomenutí se považuje též uvedení důležitého údaje nesrozumitelným nebo nejednoznačným způsobem, nebo vede-li způsob prezentace výrobku či služby, včetně srovnávací reklamy, nebo jejich uvádění na trh k záměně s jinými výrobky či službami, nebo rozlišovacími znaky jiného podnikatele, není-li dodržen závazek obsažený v kodexu chování, k jehož dodržování se podnikatel zavázal, jde-li o jednoznačný závazek, který lze ověřit, a podnikatel v obchodní praktice uvádí, že je vázán kodexem. [5]

Obchodní praktika je agresivní, pokud s přihlédnutím ke všem okolnostem svým obtěžováním, donucováním, včetně použití síly nebo nepatřičným ovlivňováním výrazně zhoršuje možnost svobodného rozhodnutí spotřebitele. Při posuzování, zda je obchodní praktika agresivní, se přihlíží zejména k těmto okolnostem:

- a) načasování, místo a doba trvání obchodní praktiky,
- b) způsob jednání, jeho výhružnost a urážlivost,
- c) vědomé využití nepříznivé situace spotřebitele,
- d) nepřiměřené překážky pro uplatnění práv spotřebitele, nebo
- e) hrozba protiprávním jednáním. [5]

Informace o ceně nebo okolnost, že informace je neúplná anebo chybí, nesmí zejména vzbuzovat zdání, že cena je nižší, než jaká je ve skutečnosti, stanovení ceny závisí na okolnostech, na nichž ve skutečnosti nezávisí, v ceně jsou zahrnuty dodávky výrobků, výkonů, prací nebo služeb, za které se ve skutečnosti platí zvlášť, cena byla nebo bude zvýšena, snížena nebo nezměněna, i když tomu tak není, vztah ceny a užitečnosti nabízeného výrobku nebo služby a ceny a užitečnosti srovnatelného výrobku nebo služby je takový, jaký ve skutečnosti není. [5]

3.5 Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

Bankami se pro účely tohoto zákona rozumějí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciová společnost, které přijímají vklady od veřejnosti, a poskytují úvěry, a které k výkonu činností mají bankovní licenci. [6]

Banka může, kromě uvedených činností vykonávat další činnosti, má-li je povoleny v jí udělené licenci. [6]

Minimální výše základního kapitálu banky činí 500 000 000 Kč a minimálně v této výši musí být tvořen peněžitými vklady. [6]

Pokud příslušný orgán hostitelského státu zjistí, že banka nebo oprávněná finanční instituce při poskytování služeb na jeho území porušuje ustanovení právních předpisů v oblastech, které spadají do působnosti hostitelského státu, požádá banku nebo oprávněnou finanční instituci o ukončení tohoto protiprávního stavu. [6]

Orgány hostitelského státu mohou přijmout potřebná opatření k zamezení či potrestání jednání na území tohoto státu porušujícího právní předpisy tohoto státu v oblasti veřejného zájmu včetně opatření k ukončení činnosti banky nebo finanční instituce na území tohoto státu. [6]

Banky a oprávněné finanční instituce smějí volně inzerovat své služby v členských státech při respektování právních předpisů o reklamě přijatých příslušným státem. [6]

Úplný seznam bank a poboček zahraničních bank působících na území České republiky vede Česká národní banka. Seznam je k nahlédnutí v ústředí a pobočkách České národní banky. [6]

Česká národní banka jej uveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup. [6]

Členové statutárního orgánu banky, kteří porušili své povinnosti z titulu člena statutárního orgánu banky vyplývající pro ně z právních předpisů nebo stanov, odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikne věřitelům banky tím, že v důsledku porušení povinnosti těmito členy statutárního orgánu banka není schopna plnit své splatné závazky. [6]

Banky a pobočky zahraničních bank jsou povinny informovat ve svých provozních prostorech písemnou formou v českém jazyce o podmínkách pro přijímání vkladů, poskytování úvěrů a dalších bankovních obchodů a služeb a o své účasti v platebních systémech. [6]

Banka nebo pobočka zahraniční banky je povinna na žádost právnické osoby nebo fyzické osoby v souvislosti s jejím podnikáním poskytnout bez zbytečného odkladu písemné vysvětlení úvěrového hodnocení této osoby (rating) pro účely posuzování jí poskytnutého úvěru nebo její žádosti o úvěr. Banka a pobočka zahraniční banky poskytne písemné vysvětlení úvěrového hodnocení, jestliže o to osoba, jíž se úvěrové hodnocení týká, požádá. [6]

Banka a pobočka zahraniční banky má vůči žadateli nárok na náhradu přiměřených nákladů spojených s poskytnutím vysvětlení úvěrového hodnocení. [6]

Banka nebo pobočka zahraniční banky je povinna při výkonu své činnosti postupovat obezřetně, zejména provádět obchody způsobem, který nepoškozuje zájmy jejích vkladatelů z hlediska návratnosti jejich vkladů a neohrožuje bezpečnost a stabilitu banky. [6]

Banka nesmí uzavírat smlouvy za nápadně nevýhodných podmínek pro banku nebo pobočku zahraniční banky, zejména takové, které zavazují banku k hospodářsky neodůvodněnému plnění nebo plnění zjevně neodpovídajícímu poskytované protihodnotě. Smlouvy uzavřené v rozporu s tímto ustanovením jsou neplatné. [6]

Banka nesmí provádět s osobami, které k ní mají zvláštní vztah, obchody, které vzhledem ke své povaze, účelu nebo riziku by nebyly provedeny s ostatními klienty. [6]

Jestliže banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo na území České republiky nezúčtovaly částku platební transakce v české měně nebo nepoužily bankovní spojení v souladu s příkazem klienta a způsobily tím nesprávné provedení platební transakce, je banka, která vede účet neoprávněného příjemce, povinna na podnět banky nebo spořitelního a úvěrního družstva, které nesprávné provedení platební transakce způsobily, odepsat z tohoto účtu nesprávně zúčtovanou částku a vydat ji bance nebo spořitelnímu a úvěrnímu družstvu, které nesprávné provedení platební transakce způsobily, k nápravě nesprávně provedené platební transakce v souladu se zákonem upravujícím platební styk, a dále je banka oprávněna uvést účet neoprávněného příjemce do stavu, v němž by byl, kdyby k nesprávnému provedení platební transakce nedošlo. [6]

Na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank, včetně stavů na účtech a depozit, se vztahuje bankovní tajemství. [6]

Banka je povinna i bez souhlasu klienta sdělit osobě oprávněné za účelem výkonu rozhodnutí nebo daňové exekuce bankovní spojení svého klienta, tedy číslo účtu a identifikační kód banky nebo pobočky zahraniční banky a identifikační údaje o svém klientovi, který je majitelem účtu. [6]

Jestliže se klient dostane do prodlení s peněžním plněním bance na dobu delší než 60 dnů nebo poruší své povinnosti vůči bance sjednané ve smlouvě nebo stanovené zákonem, omezuje se povinnost banky zachovávat bankovní tajemství tak, že banka může informovat jiné banky nebo třetí osoby nebo veřejnost o porušení smlouvy klientem, přičemž smí uvést jen název klienta a označení porušené povinnosti. [6]

V rámci plnění povinnosti postupovat při výkonu své činnosti obezřetně se banky a pobočky zahraničních bank mohou vzájemně informovat o bankovním spojení, identifikačních údajích o majitelích účtů a o záležitostech, které vypovídají o bonitě a důvěryhodnosti jejich klientů, a to i prostřednictvím právnické osoby, která není bankou. [6]

Tímto zákonem se zřizuje Fond pojištění vkladů, který je právnickou osobou. Fond se zapisuje do obchodního rejstříku. [6]

Všechny banky a pobočky zahraničních bank (dále v této části jen "banky") jsou povinny účastnit se systému pojištění pohledávek z vkladů a přispívat v rozsahu stanoveném tímto zákonem do Fondu. [6]

3.6 Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 2006/2004 ze dne 27. října 2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele („nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele“)

Toto nařízení stanoví podmínky, za nichž orgány v členských státech určené jako příslušné pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitelů spolupracují navzájem a s Komisí s cílem zajistit dodržování těchto zákonů a řádné fungování vnitřního trhu a s cílem posílit ochranu ekonomických zájmů spotřebitelů. [15]

3.7 Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Tento zákon mimo jiné zpracovává příslušné předpisy Evropských společenství upravující regulaci reklamy, která je nekalou obchodní praktikou a upravuje obecné požadavky na reklamu a její šíření včetně postihů za porušení povinností podle tohoto zákona a stanovení orgánů dozoru. [8]

Zakazuje reklamu, která je nekalou obchodní praktikou podle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. [8]

Orgán dozoru může nařídit odstranění nebo ukončení reklamy, která je v rozporu se zákonem, a určit k tomu přiměřenou lhůtu. Může též zakázat nepřípustnou srovnávací reklamu nebo reklamu, která je nekalou obchodní praktikou jako protiprávní jednání podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele (nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele). Orgán dozoru je oprávněn pozastavit zahájení šíření nepovolené srovnávací reklamy nebo reklamy, která je nekalou obchodní praktikou. [8]

3.8 Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi

Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobod-

né vytváření názorů, přispívání k právnímu vědomí obyvatel České republiky, vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti, rozvíjení kulturní identity obyvatel České republiky včetně příslušníků národnostních nebo etnických menšin, výroba a vysílání zejména zpravodajských, publicistických, dokumentárních, uměleckých, dramatických, sportovních, zábavných a vzdělávacích pořadů a pořadů pro děti a mládež. [7]

V multiplexu veřejné služby musí být alespoň 80 % souhrnného datového toku vyhrazeno šíření televizních a rozhlasových programů. Zbývající část souhrnného datového toku multiplexu veřejné služby lze využít k šíření doplňkových služeb. [7]

Součástí České televize jsou Televizní studio Brno, Televizní studio Ostrava a televizní studia zřízená na základě § 9 odst. 9. [7]

Podíl vysílání televizních studií na celostátních vysílacích okruzích musí činit minimálně 20 % celkového vysílacího času České televize v měsíčním úhrnu. [7]

3.8.1 Kodex České televize

Kodex vychází z pojetí veřejné služby zajišťující přístup k informacím, kultuře, vzdělání a zábavě pro všechny občany. Česká televize v tomto smyslu představuje otevřený veřejný prostor pro setkávání zkušeností, postojů a prožitků vlastních různým lidem a skupinám žijícím na území České republiky. [59]

Na základě programu Rady Evropy pro veřejné vysílání Česká televize především:

- Představuje fórum pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat nejširší možné spektrum názorů a hledisek.
- Poskytuje nestranné a nezávislé zpravodajství, informace a komentáře.
- Vytváří pluralitní, invenční a rozmanitou programovou nabídku, která splňuje vysoká etická a kvalitativní měřítká, a nepodřizuje snahu o kvalitní výstup tlakům trhu. [59]

3.9 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

3.9.1 Úvěrový podvod

Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. [9]

Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel. [9]

3.9.2 Lichva

Kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. [9]

Pachatel bude potrestán, způsobí-li takovým činem jinému stav těžké nouze. [9]

3.10 Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

3.10.1 Převzetí dluhu

Kdo se dohodne s dlužníkem, že přejímá jeho dluh, nastoupí jako dlužník na jeho místo, jestliže k tomu dá věřitel souhlas. Souhlas věřitele lze dát buď původnímu dlužníku nebo tomu, kdo dluh převzal. [10]

Kdo bez dohody s dlužníkem převezme dluh smlouvou s věřitelem, stane se dlužníkem vedle původního dlužníka. Smlouva o převzetí dluhu vyžaduje, aby byla uzavřena písemnou formou. Námitky, které má vůči věřiteli původní dlužník, může uplatnit i osoba, která dluh převzala. [10]

3.11 Zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku)

Banky, pobočky zahraničních bank a jiné osoby, které provádějí nebo zprostředkovávají převody peněžních prostředků jako podnikání, jestliže tyto činnosti provádějí na území České republiky mají povinnost na základě tohoto zákon dodržovat lhůty provádění převodů. [11]

Jestliže převádějící instituce příkazce nedodrží stanovenou lhůtu provedení převodu, zaplatí příkazci úrok z prodlení. Kromě úroku z prodlení mají příkazce, příjemce nebo převádějící instituce nárok na náhradu škody; jiná jejich práva tím nejsou dotčena. [11]

3.12 Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

Dohody mezi soutěžiteli, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže, jsou zakázané a neplatné. [12]

Jsou zakázány zejména dohody, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže proto, že obsahují ujednání o přímém nebo nepřímém určení cen, popřípadě o jiných obchodních podmínkách, tom, že uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí a zásad poctivého obchodního styku s předmětem smlouvy nesouvisí, uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni. [12]

Zneužívání dominantního postavení na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů je zakázáno. Zneužitím dominantního postavení je zejména přímé nebo nepřímé vynucování nepřiměřených podmínek ve smlouvách s jinými účastníky trhu, zvláště vynucování plnění, jež je v době uzavření smlouvy v nápadném nepoměru k poskytovanému protiplnění, vázání souhlasu s uzavřením smlouvy na podmínku, že druhá smluvní strana odebere i další plnění, které s požadovaným předmětem smlouvy věcně ani podle obchodních zvyklostí nesouvisí, uplatňování rozdílných podmínek při shodném nebo srovnatelném plnění vůči jednotlivým účastníkům trhu, jimiž jsou tyto účastníci v hospodářské soutěži znevýhodňováni. [12]

3.13 Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

3.13.1 Nekalá soutěž

Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž se zakazuje. [13]

Nekalou soutěží je zejména:

- a) klamavá reklama,
- b) klamavé označování zboží a služeb,
- c) vyvolávání nebezpečí záměny,
- d) parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,
- e) podplácení,
- f) zlehčování,
- g) srovnávací reklama,
- h) porušování obchodního tajemství,
- i) ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí. [13]

4 SOUČASNÉ SOCIÁLNÍ OPATŘENÍ PROTI ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ

V současné době pomáhají v boji proti zadluženosti neziskové organizace, ať už s regionální nebo celonárodní působností. Nabízejí poradenství a vzdělávání v oblasti financí a v mnoha případech také pomáhají, již předluženým domácnostem, znovu stabilizovat jejich rodinný rozpočet.

Minulý rok byl realizován rozsáhlý projektu s názvem Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, který měl celorepublikovou působnost.

4.1 Neziskové organizace

4.1.1 Člověk v tísni, o.p.s.

Služba: programy sociální integrace

Působnost: Bílina, Chomutov, Kladno, Libčice nad Vltavou, Liberec, Neratovice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Plzeň, Praha, Písek, Sokolov, Ústí nad Labem, pobočka Slovensko. [26]

Stručný popis služby: Cílem Programů sociální integrace je vytrhnout klienty ze začarovaného kruhu sociální exkluze a pomoci jim co nejdříve nastartovat svůj život tím správným směrem. [26]

4.1.2 Charita ČR

Služby: poradny

Působnost: ČR

Stručný popis služby: Poskytují klientům informace o jejich právech, povinnostech a oprávněných zájmech. Nabízejí různé možnosti řešení jejich problému nebo životní situace a napomáhají tyto možnosti realizovat. [27]

4.1.3 Poradna při finanční tísni

Služby: poradny

Působnost: Praha, Litvínov, Ústí nad Labem, Ostrava

Stručný popis služby: Pomoc při prevenci vzniku tíživé finanční situace a problémů se splácením na straně spotřebitele. Vyvíjení činnosti takovým směrem, která působí na spotřebitele, aby si půjčovali chytře, obezřetně a zodpovědně. Vypracování klientům návrh na oddlužení – insolvenční návrh (osobní bankrot). Informování klienta o právních následcích oddlužení a jeho průběhu, nutnosti složit soudu zálohu a dalších okolnostech, vztahujících se k "osobnímu bankrotu". Vysvětlení, jak probíhá vymáhací proces, jak postupují věřitelé při vymáhání pohledávek, kdy dlužníkům hrozí skutečně exekuce a kdy se jedná jen o psychologický nátlak. [28]

4.1.4 Finanční gramotnost, o.p.s.

Služby: ostatní vzdělávání

Působnost: Praha, Ostrava, Most, (poradenství formou internetu celá ČR)

Stručný popis služby: Lektorská činnost v oblasti řešení prevence a řešení předlužení a nezaměstnanosti. Jedním z následných dlouhodobých výstupů přípravy realizace projektu je i Slabikář finanční gramotnosti, který byl vydán v červnu 2009. Osnova Slabikáře finanční gramotnosti vychází ze standardů finanční gramotnosti MŠMT ČR a je doplněna o další moduly tak, jak si je vyžádala výuka finanční gramotnosti v průběhu tří let vzdělávání finanční gramotnosti. Slabikář finanční gramotnosti a další odborné materiály a postupy vzdělávání finanční gramotnosti jsou žádány zejména organizacemi státními i nestátními neziskovými a dalšími subjekty. FINANČNÍ GRAMOTNOST, o. p. s. v roce 2008 s pomocí ČSOB vydala již 2. vydání naučné autobiografické publikace paní Lucie Vrbkové „Už nikdy dlužníkem“ v nákladu 10.000 výtisků. Tuto knihu používá FG pro informování a osvětu veřejnosti a státních orgánů v oblasti finanční gramotnosti jako základ prevence předlužení a sociálního vyloučení. Kniha je rovněž dlouhodobě využívána k výuce finanční gramotnosti na středních školách, učilištích i univerzitách. [29]

4.1.5 Forint, fórum pro integraci

Služby: odstraňování chudoby, sociální exkluze a jiné úsilí o integraci znevýhodněných skupin do společnosti

Působnost: ČR

Stručný popis služby: K dosažení svých cílů, směřujících k odstraňování chudoby a sociální exkluze, Forint využívá zejména zastupování společných zájmů členů sdružení a zajištění vzájemné informovanosti a informovanosti vůči veřejnosti, aktivně spolupracuje s orgány veřejné správy v ČR a samosprávy, vytváří partnerství s institucemi zabývajícími se bojem proti chudobě, spolupracuje se zahraničními subjekty, organizuje vzdělávací akce, podílí se a iniciuje vznik standardů a metodik pro práci v sociálních službách. [30]

Členy sdružení Forint je deset českých neziskových organizací. Sdružení Forint je při splnění určitých podmínek otevřeno pro vstup dalších neziskových organizací. Musí se jednat o organizace, které prokáží, že odstraňování chudoby, sociální exkluze resp. jiné úsilí o integraci znevýhodněných skupin do společnosti tvoří důležitou součást jejich činnosti. [30]

4.1.6 SPES, občanské sdružení

Služby: poradenství, vzdělávání

Působnost: Olomouc

Stručný popis služby: SPES je sdružením založeným na pomoc lidem v obtížné majetkové situaci, do které se dostali v důsledku svého předlužení. Je také vzdělávací organizací, která chce svými projekty na středních školách a mezi ohroženými skupinami obyvatelstva přispívat k větší ekonomické gramotnosti české populace. Sdružení SPES nepomáhá lidem, kteří se dostali do spirály dluhů, finančně. Jeho cílem je poskytovat odborné rady, jak takovou situaci vyřešit vlastními silami a v mezích zákona. Kromě terénních pracovníků proto SPES spolupracuje s týmem právníků, ekonomů a psychologů, který umožňuje Sdružení podívat se na problémy klienta celistvě. [31]

4.1.7 DOM, o.s.

Služby: poradenství (Tykadlo)

Působnost: Praha

Stručný popis služby: Budování materiální a ekonomické samostatnosti. Prostřednictvím každodenního života a individuální péče pomáhá sdružení klientům rozvíjet schopnosti potřebné k samostatnému životu: pracovat, vzdělávat se, bydlet a hradit náklady spojené s bydlením a běžným životem ze svých prostředků. [32]

4.2 Projekt - Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení

Evropský rok 2010 je především informační a osvětovou kampaní, jejímž cílem je celospolečensky upozornit na problém chudoby a sociálního vyloučení, zvýšit povědomí o tomto tématu mezi širokou veřejností, vládami jednotlivých členských států, místní a regionální samosprávou, vyzdvihnout myšlenku přijetí individuální odpovědnosti a přispět k bourání stereotypů v nahlížení na sociálně vyloučené osoby. Evropský rok chce podpořit soudržnější společnost, která rozvíjí kvalitu života, společenský blahobyt a rovné příležitosti pro všechny. Zároveň je zopakováním politického závazku Evropské unie a členských států zásadním způsobem pokročit v oblasti vymýcení chudoby a sociálního vyloučení. [33]

4.2.1 Činnosti v rámci Evropského roku 2010:

4.2.1.1 *Prevence sociálního vyloučení v důsledku předluženosti*

Návrh celkových opatření:

- Zvýšit informovanost občanů o negativních důsledcích zadluženosti a posílit tak schopnost činit informovaná rozhodnutí, řešit tento problém i jako součást vzdělávacího procesu a začlenit tuto problematiku do vzdělávacích programů pro vyšší odborné vzdělávání, rámcových vzdělávacích programů a školních vzdělávacích programů primárního a sekundárního vzdělávání (v rámci procesu zvyšování finanční gramotnosti). Nezbytné je dobře připravit na tuto situaci také klienty pobytových zařízení, aby v okamžiku, kdy toto zařízení opustí, byli schopni „lákavé“ nabídky rychlého získání finančních prostředků dobře vyhodnotit a čelit jim.
- Uceleněji, dostupněji a srozumitelněji poskytovat občanům informace o pro ně dostupných finančních produktech, vytvořit a rozšířit síť finančního poradenství pro posílení finanční gramotnosti a ochrany spotřebitelů.
- Zvýšit počet sociálních pracovníků pracujících s osobami ohroženými zadlužeností.
- Více využívat institut sociálních půjček (půjček z fondu kulturních a sociálních potřeb u zaměstnavatelů v nepodnikatelské sféře a ze sociálních, resp. obdobných fondů u zaměstnavatelů v podnikatelské sféře). [33]

4.2.1.2 *Přístup na trh práce osobám vzdáleným tomuto trhu – koncept aktivního začleňování*

Návrh celkových opatření

Návrh opatření realizovatelných na národní úrovni:

- Vyhodnotit vliv opatření politiky zaměstnanosti na situaci jednotlivých specifických skupin nezaměstnaných a na základě hodnocení upravit koncepci a fungování systému služeb zaměstnanosti, rozpracovat nové účinnější nástroje i dílčí opatření, případně změnit i legislativu.
- Využívat společensky účelná pracovní místa, tj. integrace do běžného pracovního prostředí za běžných pracovních podmínek.
- Zvýšit podporu sezónních a příležitostných prací zejména formou veřejně prospěšných prací nebo krátkodobého zaměstnání zprostředkovaného úřadem práce nejdéle na tři měsíce.
- Vytvářet a podporovat možnosti dálkového, večerního studia či jiných alternativních forem studia oborů středního vzdělání s výučním listem a rekvalifikací tak, aby studium mohlo probíhat při výkonu zaměstnání.
- Zavést výuku dovedností nutných k orientaci na trhu práce jako součást výuky na základním i středním stupni vzdělávání.
- Vzájemně propojovat jednotlivé nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, např. propojit veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa s motivačními a vzdělávacími aktivitami (s cílem získání tzv. měkkých kompetencí na trhu práce) a rekvalifikacemi, s cílem nejen obnovení či vytvoření pracovních návyků, ale také reálného zvýšení možnosti dalšího uplatnění na trhu práce po dokončení programu.
- Podporovat výkon dlouhodobé dobrovolnické služby podle § 41 odst. 3 písm. e) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, kdy výkon práce dobrovolníka v rámci dobrovolnické služby by však měl primárně vycházet z jeho svobodného rozhodnutí.
- Vytvářet takové podnikatelské prostředí, ve kterém není nelegální zaměstnávání výhodné – snižovat finanční a administrativní zatížení zaměstnavatelů a důrazněji uplat-

ňovat restriktivní opatření (kontrolní činnost státu – ukládání pokut a provádění následných kontrol).

- Podněcovat (stimulovat) zaměstnavatele k vytváření pracovních míst s kratšími pracovními úvazky, která by usnadnila návrat na trh práce některým vymezeným cílovým skupinám, především ženám pečujícím o děti, příp. osobám se zdravotním postižením.
- Zavést studentské výhody včetně sociálních stipendií pro všechny osoby dlouhodobě si zvyšující kvalifikaci po dohodě s úřadem práce. V případě uchazečů o zaměstnání se tento případ týká pouze studentů, kteří studují v distančním, dálkovém nebo koordinovaném studiu (denní studium je překážkou pro vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání).
- Podporovat sociální podnikání. [33]

Návrh opatření realizovatelných na lokální úrovni:

- Důsledně kontrolovat zaměstnavatele, u nichž bylo zjištěno nelegální zaměstnávání či diskriminační jednání, prostřednictvím příslušných státních úřadů (oblastní inspekto-ráty práce, finanční úřady, úřady práce).
- Vytvářet a podporovat možnosti dálkového, večerního studia či jiných alternativních forem studia oborů středního vzdělání s výučním listem a rekvalifikací tak, aby studium mohlo probíhat při výkonu zaměstnání.
- Podporovat odborný rozvoj zprostředkovatelských pracovníků v oblasti sociálních dovedností nutných poradenskou sociální práci. Zajistit profesionální péči a supervize pro pracovníky v přímé práci s uchazeči o zaměstnání.
- Zajistit provázanost a spolupráci na úrovni jednotlivých zprostředkovatelek/zprostředkovatelů na úřadech práce, odborů sociální péče a pracovníků nevládních organizací při řešení problematiky nezaměstnanosti v individuálních klientských případech.
- Využívat kapacitu dalších organizací v lokalitě – NNO, zájmových spolků atp. [33]

4.2.1.3 Aktivizace územní veřejné správy při tvorbě a hodnocení regionálních a místních akčních plánů boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení

Návrh celkových opatření:

- Vyvolat širší diskusi o procesu implementace strategií a koncepcí z centrální na místní úroveň.
- Zajistit metodickou podporu obcím pro podporu střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na regionální a místní úrovni.
- S cílem zvýšení zaměstnanosti ve venkovských oblastech a snížení odlivu pracovní síly podporovat ekonomické aktivity ve venkovských oblastech, vytvářet strategie k udržení činnosti místních podnikatelských subjektů a podporovat zájemce o samostatnou výdělečnou činnost.
- Zvýšit participaci občanské společnosti a lidí se zkušeností s chudobou na tvorbě a hodnocení národních a místních akčních plánů boje proti chudobě a vyloučení a podpořit angažovanost územní veřejné správy v této oblasti. [33]

4.2.1.4 Zvýšení úrovně vzdělanosti a tím konkurenceschopnosti chudých a vyloučených lidí na trhu práce

Návrh celkových opatření

Návrh opatření realizovatelných na národní úrovni:

- Podporovat vyšší participaci osob žijících v chudobě na systému dalšího vzdělávání a motivovat tyto osoby, aby samy cítily potřebu dále se učit a vzdělávat.
- Pomoci osobám žijícím v chudobě získat (částečnou) kvalifikaci a formalizovat tak jejich znalosti a dovednosti pomocí systému ověřování výsledků dalšího vzdělávání.
- Aktivně spolupracovat s podniky a sociálními partnery na přípravě standardů pro Národní soustavu kvalifikací tak, aby kvalifikace v ní uvedené odpovídaly potřebám trhu práce.
- Podporovat alternativní vzdělávací programy a projekty realizované v rámci základních a mateřských škol zaměřené na děti pocházející ze sociálně vyloučených lokalit.

- Propojit poslední ročníky základních škol s kariérním individuálním i skupinovým poradenstvím.
- Věnovat odpovídající pozornost dětem ze sociálně znevýhodněného prostředí.
- Rozvíjet systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, posílit kompetence učitelů v moderních metodách výuky.
- Podporovat pedagogické asistenty, tak aby byli kvalitním doplněním práce pedagogů na školách, pro komunikaci s rodinou.
- Průběžně provádět výzkum a analýzy, vyhodnocovat efektivitu současných integračních opatření do vzdělávacího systému u dětí a mládeže ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí. [33]

Návrh opatření realizovatelných na lokální úrovni:

- Podporovat tvorbu center celoživotního učení, zejména odborného ve spolupráci s podnikatelskou sférou, k využití kapacit středních škol.
- V potřebných lokalitách zvýšit počty či kapacitu školek pro posílení na vstup do vzdělávacího cyklu.
- Podporovat alternativní typy předškolní přípravy – miniškolky, mateřská centra apod., s důrazem na aplikaci v sociálně vyloučených rodinách. [33]

4.2.1.5 Podpora přiměřeného bydlení sociálně ohrožených skupin + řešení bezdomovectví.

Návrh celkových opatření:

- Poskytovat investiční podporu na výstavbu sociálních bytů, a to formou jednorázové dotace jakékoliv právnické a fyzické osobě, včetně obcí, za podmínek stanovených v nařízení vlády. Cílem poskytování investiční podpory sociálního bydlení je posílení netržního segmentu nájemního bydlení pro domácnosti, které nejsou schopny z důvodu svých příjmů nebo dalších
- handicapů se o svou bytovou potřebu postarat na trhu. Tato skupina domácností je vymezena stanoveným limitem čistého příjmu v závislosti na velikosti domácnosti a nebo

limitem čistého příjmu a sociálním handicapem. Limit příjmů pro stanovení okruhu uživatelů podporovaného sociálního bydlení byl odvozen od hranice pro vymezení populace ohrožené chudobou podle metodiky EU. Bude se jednat o „neziskové“ nájemní bydlení, kde uplatňovaná výše nájemného bude limitována. Byty budou po stanovenou dobu pronajímány osobám z cílové skupiny.

- Zajistit slučitelnost navrhovaného opatření (investiční podpora sociálního bydlení) s právem Evropského společenství z hlediska principů společného trhu a nenarušování volné hospodářské soutěže.
- Včasné řešit situaci dlužníků na nájemném. Obce by měly v nižší míře přistupovat k represivním postupům řešení dluhů spojených s bydlením a ve vyšší míře využívat nástrojů včasné prevence, které zabrání nárůstu dluhů, ztrátě bydlení a hlubšímu sociálnímu propadu zadlužených rodin. Jejich situaci v konečném důsledku opět řeší sociální odbory a tím dochází k zatížení jejich agendy. Obce by měly důsledně informovat nájemce o jejich právech a povinnostech vyplývajících z nájemní smlouvy a nastavit jasná pravidla užívání bytu a úhrady nákladů na bydlení. S pronájmem obecního bytu by měla být spojena častá kontrola úhrady nájmu tak, aby byly dluhy na nájmu včas podchyceny. [33]

4.2.2 Projekty v rámci Evropského roku boje proti chudobě jako opatření proti zadlužování domácností

Ekonomický růst provázelo v posledních letech rostoucí zadlužení domácností. Mohutnou expanzi zaznamenaly zejména spotřebitelské úvěry, jejichž nabídka byla rozšířena např. i na nákup dovolené, vánočních dárků atp. Ukazuje se, že v důsledku nedostatečné informovanosti si řada občanů nedokáže sama vyhodnotit rizikovost své zadluženosti, zejména v návaznosti na schopnost své dluhy splácet. [33]

Roste počet osob, u kterých byla nařízena exekuce. Jsou proto „snadnými“ potenciálními klienty pro bankovní i mimobankovní úvěry. [33]

Mimo to jsou určité skupiny občanů zneužívány k lichvě, kdy je možno finanční prostředky získat v podstatě okamžitě, avšak za pro ně velmi nevýhodných podmínek. [33]

4.2.2.1 *Aktivita v rámci Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení*

Realizátor: Centrum sociálních služeb Brno

Stručná charakteristika: Cílem projektu je nastolit téma chudoby a sociálního vyloučení k diskusi, pomoci veřejnosti porozumět tématu a aktivizovat alespoň její část. [33]

4.2.2.2 *Prevence předlužení*

Realizátor: Asociace občanských poraden

Stručná charakteristika: Komplexní program zaměřený na prevenci proti předlužení lidem ohrožených chudobou ve 13 městech ČR. Jeho součástí je dluhové poradenství, analýza předlužení v městě působení občanské poradny, pořádání seminářů zaměřených na analýzu příčin předlužení obyvatel konkrétních měst. [33]

4.2.2.3 *Dluhy – snadno tam, těžko zpět*

Realizátor: Sdružení pro probaci a mediaci v justici

Stručná charakteristika: Zaměřen na vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti pro osoby ve výkonu trestu a po něm, se kterými má dlouhodobé zkušenosti. Část projektu je věnována také na osvětu v hospodaření s penězi dětí z dětských domovů a pobytových zařízení. [33]

4.2.2.4 *Rozvoj ekonomické gramotnosti, prevence proti zadluženosti*

Realizátor: Petr Otáhal s.r.o.

Stručná charakteristika: Projekt je zaměřen na zvyšování ekonomické gramotnosti dlouhodobě nezaměstnaných v Moravskoslezském kraji. [33]

4.2.2.5 *Vítej*

Realizátor: Dobrovolnické centrum Ústí nad Labem

Stručná charakteristika: Projekt je zaměřen na aktivizaci dlouhodobě nezaměstnaných prostřednictvím dobrovolnické služby. V rámci projektu budou zpracovány metodiky pro pracovníky sociálních služeb a úřadů práce, které budou současně pilotně ověřeny v praxi. [33]

4.2.2.6 Vzdělávání odborníků k podpoře aktivizace veřejné správy

Realizátor: Finanční gramotnost

Stručná charakteristika: Projekt je zaměřen na pracovníky státní správy a samosprávy, pro které realizátor uspořádá celostátní konferenci a seminář na téma finanční gramotnosti. V neposlední řadě projekt počítá s distribucí metodických materiálů s uvedenou problematikou všem krajským, městským a obecním úřadům. [33]

4.2.2.7 Problematika předlužení

Realizátor: EAPN ČR

Stručná charakteristika: Projekt je zaměřen na osvětu v oblasti chudoby a sociálního vyloučení, v rámci kterého budou organizovány workshopy, kulaté stoly a setkání lidí žijících v chudobě a téma bude také vhodnou formou medializováno. [33]

4.2.2.8 Chudoba, týká se nás všech

Realizátor: Oblastní charita Hradec Králové

Stručná charakteristika: Prostřednictvím různých aktivit (konference, publikace, sportovní turnaje, kulaté stoly, přednášky, poradenství...) chce realizátor upozornit na teoretické i praktické problémy spojené s chudobou a sociálním vyloučením. [33]

4.3 Státní sociální podpora a pomoc v hmotné nouzi

4.3.1 Státní sociální podpora

System státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona se poskytují následující dávky:

- přídavek na dítě
- rodičovský příspěvek
- sociální příplatek
- příspěvek na bydlení
- dávky pěstounské péče
- porodné
- pohřebné [34]

4.3.2 Pomoc v hmotné nouzi

Pomoc v hmotné nouzi je upravena zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. [34]

Jedná se o moderní formu pomoci osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb. Je jedním z opatření, kterými Česká republika bojuje proti sociálnímu vyloučení. Vychází z principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá.

Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou:

- příspěvek na živobytí
- doplatek na bydlení
- mimořádná okamžitá pomoc. [34]

O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je pověřené obecní úřady. [34]

5 JINÁ OPATŘENÍ PROTI ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ

5.1 Pojištění proti neschopnosti splácet

Pojištění proti neschopnosti splácet poskytuje téměř každá bankovní instituce, ne-li každá. Pojištění lze sjednat na různé typy půjček a úvěrů.

Níže jsou stručně charakterizovaná pojištění proti neschopnosti splácet k hypotečním úvěrům vybraných bank (Komerční banka, Česká spořitelna, ČSOB, GE Money Bank, Raiffeisenbank). Ovšem při výběru z široké škály nabízených variant pojištění je třeba dobře se seznámit s dalšími pojistnými podmínkami. Ty jsou uvedeny ve Všeobecných podmínkách či Všeobecných pojistných podmínkách. V mnoha případech se klient může dozvědět, že pojistné podmínky jsou příliš přísné, než aby je splnil. Před uzavřením pojištění je dobré vědět, zda existují limity pro pojistné plnění a zda je výhodné platit ne zrovna nízké měsíční úhrady pojištění a jaké jsou výluky z pojištění.

Otázkou zůstává do kdy a do jaké míry se dá pojištění schopnosti splácet považovat za opatření proti zadlužování a kdy se již stává finanční zátěží a nežádoucí platbou, která zatěžuje rodinný rozpočet.

Odpovědi jsou různé. Především záleží na tom, zda lidé vědí, jaký produkt si kupují, kolik je stojí a proč si ho kupují.

5.1.1 Přehled pojištění schopnosti splácet

5.1.1.1 Komerční banka

Produkt:

Pojištění schopnosti splácet k hypotečnímu úvěru KB

Komu je pojištění určeno:

- všem klientům, kteří žádají o hypoteční úvěr
- klientům, kteří již splácejí hypoteční úvěr

Varianty pojištění:

Varianta A – pojištění smrti a plné invalidity

Varianta B – pojištění smrti, plné invalidity a pracovní neschopnosti

Varianta C – pojištění smrti, plné invalidity, pracovní neschopnosti a ztráty zaměstnání [35]

Popis pojištění:

V případě úmrtí nebo přiznání plné invalidity klienta pojišťovna jednorázově uhradí nesplacenou část úvěru bance.

Dostanete-li se klient do dlouhodobé pracovní neschopnosti nebo přijdete-li o své zaměstnání, pojišťovna převezme úhrady pravidelných splátek úvěru.

Rovněž bude klient zproštěn od povinnosti platit pojistné, takže rodinný rozpočet nebude dlouhodobými závazky nijak zatížen.

Pojištění se sjednává na dobu trvání smlouvy o úvěru, maximálně však do 65 let věku pojištěného. [35]

Sazebník:

Tabulka 4 – Sazebník KB [35]

Varianta A	pojištění smrti a plné invalidity, vstupní věk klienta 18-45 let (včetně)	0,025% měsíčně z pojistné částky
Varianta A	pojištění smrti a plné invalidity, vstupní věk klienta 46-60 let (včetně)	0,045% měsíčně z pojistné částky
Varianta B	pojištění smrti, plné invalidity a pracovní neschopnosti	0,025% z pojistné částky + 0,01% z pojištěného úvěru měsíčně
Varianta C	pojištění smrti, plné invalidity, pracovní neschopnosti a ztráty zaměstnání	0,025% z pojistné částky + 0,02% z pojištění úvěru měsíčně

5.1.1.2 Česká spořitelna

Produkt:

Pojištění schopnosti splácet – pro hypoteční úvěry

Komu je pojištění určeno:

- fyzické osoby pobývající na území ČR.

Varianty pojištění:

Soubor pojištění A – pojištění smrti, invalidity, pracovní neschopnosti

Soubor pojištění B – pojištění smrti, invalidity, pracovní neschopnosti, ztráty zaměstnání

Popis pojištění:

- K uzavření pojištění postačuje prohlášení, které je součástí úvěrové smlouvy.
- U pojištění k hypotečním úvěrům je sjednáváno zajištění závazku formou vinkulace pojistného plnění. V případě pojistné události je pojistné plnění vypláceno na úvěrový účet klienta.
- U pojištění k hotovostním hypotékám není sjednáváno zajištění závazku formou vinkulace pojistného plnění a záleží pouze na klientovi, na co prostředky z pojistného plnění použije. Pojistné plnění je vypláceno dle dispozic klienta.
- Pojištění lze sjednat jak k nově sjednávaným úvěrům, tak i k dříve poskytnutým. [36]

Sazebník:

Výše HYPO	A	B
800 tis. Kč	266 Kč	378 Kč
900 tis. Kč	299 Kč	425 Kč
1 mil. Kč	333 Kč	473 Kč
1 100 tis. Kč	366 Kč	520 Kč
1 200 tis. Kč	399 Kč	567 Kč
1 300 tis. Kč	432 Kč	614 Kč
1 400 tis. Kč	466 Kč	662 Kč
1 500 tis. Kč	499 Kč	709 Kč
1 600 tis. Kč	532 Kč	756 Kč
1 700 tis. Kč	566 Kč	804 Kč
1 800 tis. Kč	599 Kč	851 Kč
1 900 tis. Kč	632 Kč	898 Kč
2 mil. Kč	666 Kč	946 Kč
2 100 tis. Kč	699 Kč	993 Kč
2 200 tis. Kč	732 Kč	1 040 Kč
2 300 tis. Kč	765 Kč	1 087 Kč
2 400 tis. Kč	799 Kč	1 135 Kč
2 500 tis. Kč	832 Kč	1 182 Kč

Obr. 4 - Příklady cen pojištění schopnosti splácet, Česká spořitelna [36]

5.1.1.3 GE Money Bank

Produkt:

Pojištění schopnosti splácet k hypotečnímu úvěru

Varianty pojištění:

Soubor pojištění A – pojištění pracovní neschopnosti (z důvodu dlouhodobé nemoci nebo úrazu), invalidity III. stupně, úmrtí

Soubor pojištění B - pojištění pracovní neschopnosti (z důvodu dlouhodobé nemoci nebo úrazu), invalidity III. stupně, úmrtí, ztráty zaměstnání

Popis pojištění:

Soubor pojištění A:

Tento soubor pojištění si může sjednat fyzická osoba (podnikatel i nepodnikatel), která je mladší 60 let, vyplnila pravdivě Lékařský dotazník, s nímž pojistitel vyslovil předchozí písemný souhlas, není v pravidelné lékařské péči či pod pravidelným lékařským dohledem v důsledku zjištěného chronického onemocnění s trvalým užíváním léků, není v pracovní neschopnosti, nebyla za uplynulých 12 měsíců v pracovní neschopnosti delší než 30 po sobě jdoucích dní. [37]

Soubor pojištění B:

Toto pojištění si může sjednat fyzická osoba (zaměstnanec), která splňuje k datu podpisu smlouvy o úvěru podmínky vyžadované pro soubor A a zároveň je zaměstnána na dobu neurčitou a byla zaměstnána nepřetržitě též v předcházejících 12 měsících a není ve zkušební době, nepodala ani neobdržela výpověď z pracovního poměru, nezrušila se zaměstnavatelem okamžitě pracovní poměr ani neobdržela okamžité zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, neobdržela od zaměstnavatele ani nezaslala zaměstnavateli návrh na skončení pracovního poměru dohodou. [37]

Sazebník:

Tabulka 5 – Sazebník GE Money Bank [37]

Základní soubor pojištění A	4,99% ze sjednané výše měsíční splátky hypotečního úvěru
Komplexní soubor pojištění B	6,99% ze sjednané výše měsíční splátky hypotečního úvěru

5.1.1.4 ČSOB

Produkt:

Pojištění k hypotékám

Komu je pojištění určeno:

- občané starší 18 let s trvalým pobytem na území ČR.

Varianty pojištění:

1. varianta – pojištění pro případ smrti nebo plné invalidity
2. varianta – pojištění pro případ smrti nebo plné invalidity, pracovní neschopnosti
3. varianta – pojištění pro případ smrti nebo plné invalidity, pracovní neschopnosti a ztráty zaměstnání

Popis pojištění:

Varianta 1 a Varianta 2:

- věk od 18 – 54 let (včetně),
- trvalá adresa na území ČR,
- pojištěný není v pracovní neschopnosti,
- za uplynulých 5 let nebyl pojištěný v pracovní neschopnosti nebo mu lékařem nebyla doporučena pracovní neschopnost delší než 3 týdny nepřetržitě (s výjimkou zlomenin, apendektomie, odstranění krčních mandlí a těhotenství),
- pojištěný netrpěl nebo netrpí onemocněním srdce nebo oběhového systému, cukrovkou závislou na insulinu, chronickým onemocněním dýchacích cest, ledvin (kromě ledvinových kamenů), břišních orgánů nebo závislostí na alkoholu či návykových látkách,
- pojištěný za uplynulých 5 let nepodstoupil onkologickou léčbu pro zhoubný nádor nebo leukémii. [38]

Varianta 3:

- pojištěný má pracovní nebo služební poměr na dobu neurčitou, nedal ani mu nebyla dána výpověď z pracovního poměru, neuzavřel se zaměstnavatelem dohodu o ukončení pracovního poměru nebo nepodal žádost o skončení služebního poměru ani mu nebylo doručeno rozhodnutí o ukončení služebního poměru a není ve zkušební době,
- ostatní podmínky jsou shodné s 1. a 2. variantou (viz výše). [38]

Sazebník:

Varianta 1 – Pojištění pro případ smrti, plné invalidity - individuálně

Varianta 2 – Pojištění pro případ smrti, plné invalidity a pracovní neschopnosti – individuálně

Varianta 3 – Pojištění pro případ smrti, plné invalidity, pracovní neschopnosti a ztráty zaměstnání – individuálně [38]

5.1.1.5 Raiffeisenbank**Produkt:**

Pojištění k hypotéce

Komu je pojištění určeno:

- novým i stávajícím klientům.

Popis pojištění:

Jedná se o balíček pojištění, jehož součástí je dobrovolné soukromé zdravotní pojištění a pojištění pro případ ztráty zaměstnání, které zahrnuje:

- pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti a denní dávky při nedobrovolné ztrátě zaměstnání
- při pojištění nemocenských dávek si můžete zvolit vyšší vyplácených náhrad
- správnou volbou výše denní dávky lze pokrýt i celou výši měsíční splátky hypotečního úvěru [39]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 CHARAKTERISTIKA OKRESU ŠUMPERK

Okres Šumperk se rozprostírá na severu Olomouckého kraje. Na jihovýchodě sousedí s okresem Olomouc a na severu s okresem Jeseník. Na východě má okres Šumperk společnou hranici s okresem Bruntál z Moravskoslezského kraje a na západě má společnou hranici s okresy Svitavy a Ústí nad Orlicí z kraje Pardubického. Ze severozápadu je okres vymezen státní hranicí s Polskem. [40]

Šumperský okres je tvořen 78 obcemi, z toho 8 městy (Hanušovice, Loštice, Mohelnice, Staré Město, Štíty, Šumperk, Úsov, Zábřeh). Začátkem roku 2003 zanikly okresní úřady a samosprávné kraje se od té doby pro účely státní správy dělí na správní obvody obcí s rozšířenou působností (Mohelnice, Šumperk, Zábřeh), ty dále na správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (Hanušovice, Mohelnice, Šumperk, Zábřeh). K 1. 1. 2010 vznikla v Olomouckém kraji nová obec Petrov nad Desnou, a to oddělením části obce Petrov nad Desnou od obce Sobotín. V 78 obcích okresu Šumperk žije necelých 125 tisíc obyvatel. [40]

Obr. 6 – Okres Šumperk [41]

7 CHARAKTERISTIKA ORGANIZACÍ ZABÝVAJÍCÍ SE POMOCÍ PŘI ZADLUŽENÍ DOMÁCNOSTÍ NA ŠUMPERSKU

V okrese Šumperk poskytují pomocnou ruku lidem, kteří se ocitli v dluhové pasti, Občanská poradna Charity Zábřeh a Občanská poradna Společně-Jekhetane v Šumperku.

7.1 Občanská poradna Charity Zábřeh

Občanská poradna je zařízení Charity Zábřeh, které funguje již od roku 2002. Služby Občanské poradny jsou poskytovány všem, kdo o tuto službu projeví zájem, hlavně osobám zdravotně postiženým, seniorům, rodinám s dětmi, osobám v nepříznivé sociální situaci, osobám v krizi, lidem, kteří trpí neznalostí svých práv či nevědomostí, kde si tato práva uplatnit, nebo sníženou schopností si svá práva uplatňovat. [42]

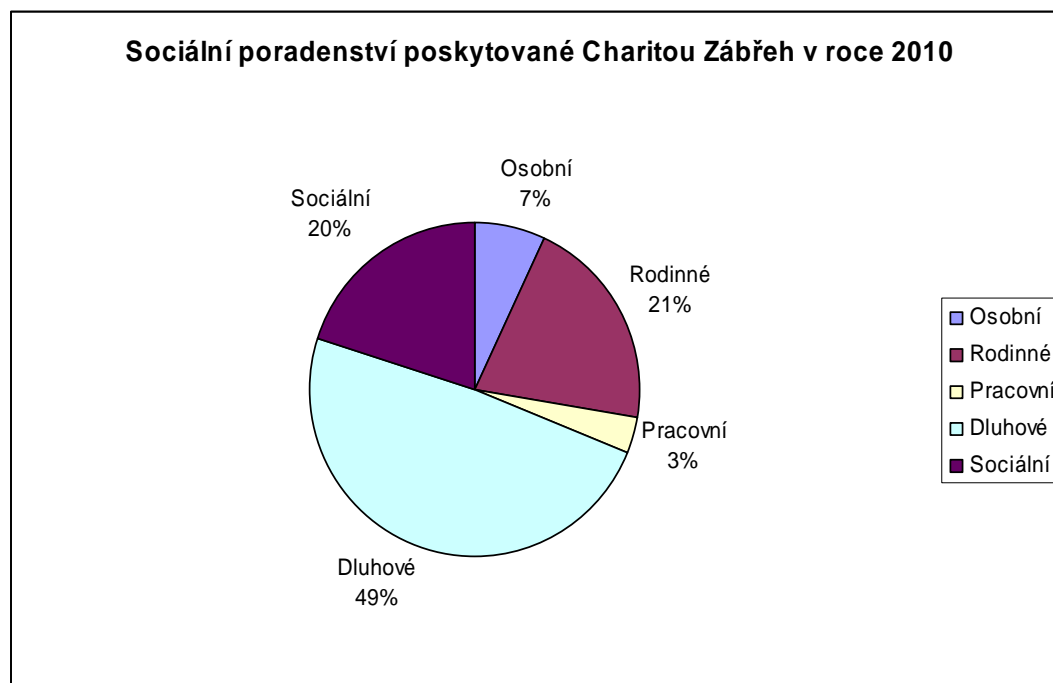
7.1.1 Výkony Občanské poradny v roce 2010

Tabulka 6 – Počet výkonů Občanské poradny v roce 2010 [60]

	Zábřeh	Mohelnice	Celkem
Intervence	328	130	458
Kontakty	355	83	438
Celkem intervencí a kontaktů	683	213	896

Tabulka 7 – Počet výkonů dle druhu poradenství Občanské poradny v roce 2010 [60]

Sociální poradenství	Počet výkonů
Osobní	62
Rodinné	188
Pracovní	28
Dluhové	439
Sociální	179

Obr. 7 – Sociální poradenství poskytované Občanskou poradnou Charity Zábřeh v roce 2010 [60]

Z obr. 7 je patrné, že největší podíl sociálního poradenství poskytovaného Charitou Zábřeh připadá na dluhové poradenství, poté následuje poradenství rodinné s 21% a sociální s 20%.

7.1.2 Návrhy na oddlužení

Tabulka 8 – Podané návrhy na oddlužení Občanskou poradnou Charity Zábřeh [60]

	2009	2010	2011 (1. 1.2011 – 28.2.2011)
Podáno návrhů	3	22	8
Schváleno návrhů	2	21	-

V roce 2009 začala sociální pracovnice Občanské poradny Charity Zábřeh sepisovat návrhy na oddlužení svých klientů a poté byly podány k soudu. V roce 2009 byly podány 3 návrhy na oddlužení, v roce 2010 jich bylo podáno již 22 a za první dva měsíce v roce 2011 jich bylo podáno 8. Dá se předpokládat, že do konce roku 2011 bude počet podaných návrhů na oddlužení vysoce přesahovat rok 2010, dokonce dvojnásobně.

7.2 Občanská poradna Společně – Jekhetane, detašované pracoviště Šumperk

Poradna poskytuje sociální poradenství v oblastech:

- Bydlení
- Práva a povinnosti v rodinných a mezilidských vztazích (rozvod, výživné apod.)
- Právní systém a ochrana
- Sociální pomoc
- Sociální dávky
- Dluhová problematika, oddlužení
- Pracovně – právní problematika
- Pojištění – zdravotní, sociální
- Ochrana spotřebitele
- Zdravotnictví
- Školství
- Soudní řízení [43]

7.2.1 Účast v projektu Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení 2010

Sdružení bylo zapojeno do projektu Prevenčí proti chudobě, který byl součástí Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení 2010.

7.2.1.1 Cíl projektu

Cílem projektu Prevenčí proti chudobě bylo vytvořit komplexní program zaměřený na prevenci proti předlužení lidem, kteří jsou chudobou ohroženi. 13 občanských poraden, které se do projektu zapojily, nabízeli ve městech svého působení dluhové poradenství. S tím souvisela i mediální kampaň spojená s propagací projektu a zvýšením informovanosti v dluhové problematice. Důležitým výstupem bylo i uspořádání semináře v každém ze 13 měst, kterých se mají zúčastnit občané i odborná veřejnost. [33]

V rámci projektu vznikla i analýza statistických a kasuistických dat na základě poskytovaného dluhového poradenství v každé ze třinácti poraden, která má posilovat finanční gramotnost cílových skupin. [33]

7.2.1.2 Cílová skupina

- Osoby ohrožené sociálním vyloučením v důsledku velké zadluženosti
- Nezaměstnaní lidé

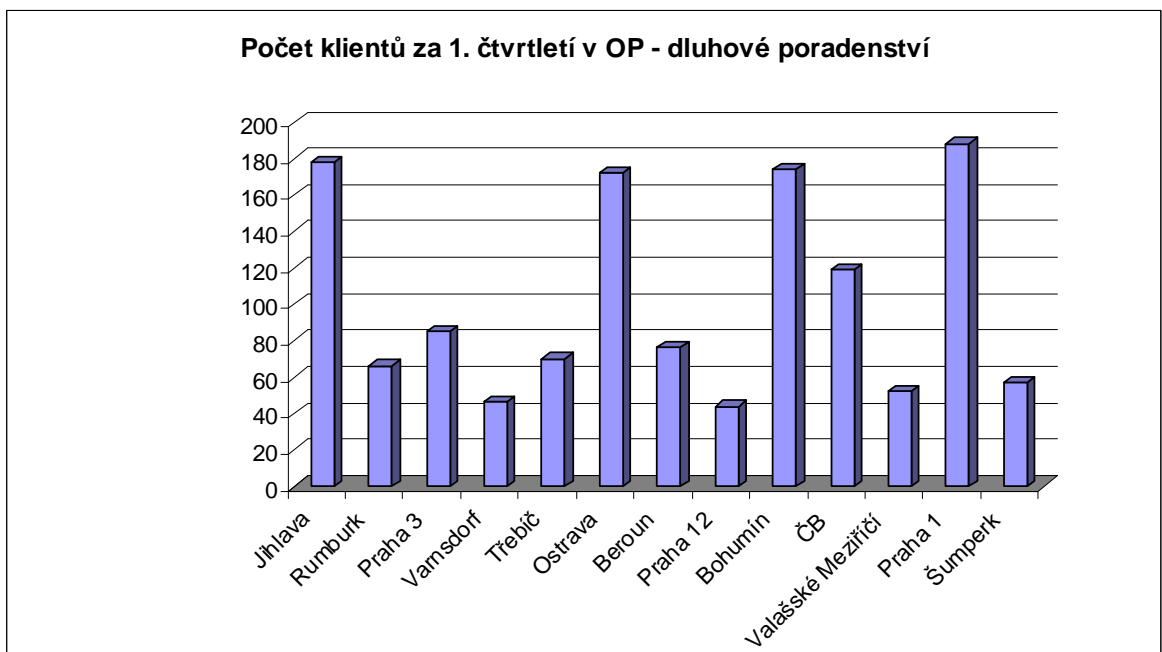
- Mladí lidé, kteří mají v důsledku nedostatku praktických zkušeností omezené možnosti na trhu
- Lidé, kteří mají problémy související s předlužením, bydlením, pracovněprávními tématy, návratem z výkonu trestu apod. [33]

7.2.1.3 *Financování*

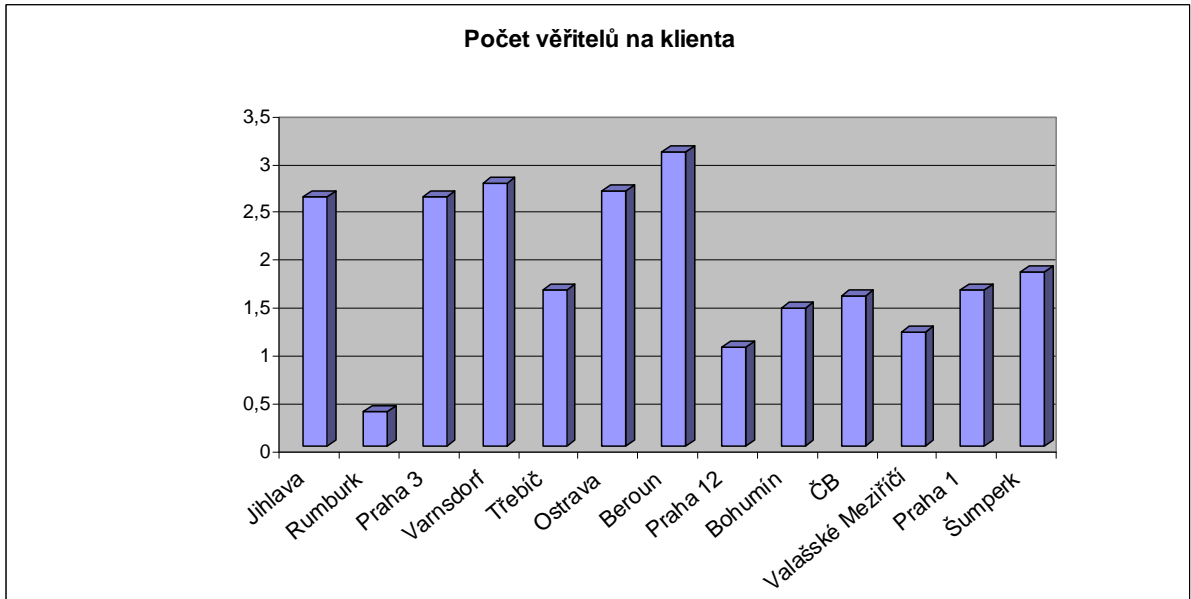
Projekt je realizován ze státního rozpočtu České republiky a spolufinancován Evropským společenstvím, v rámci realizace Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení v České republice. [33]

7.2.1.4 *Výstupy*

První čtvrtletí 2010

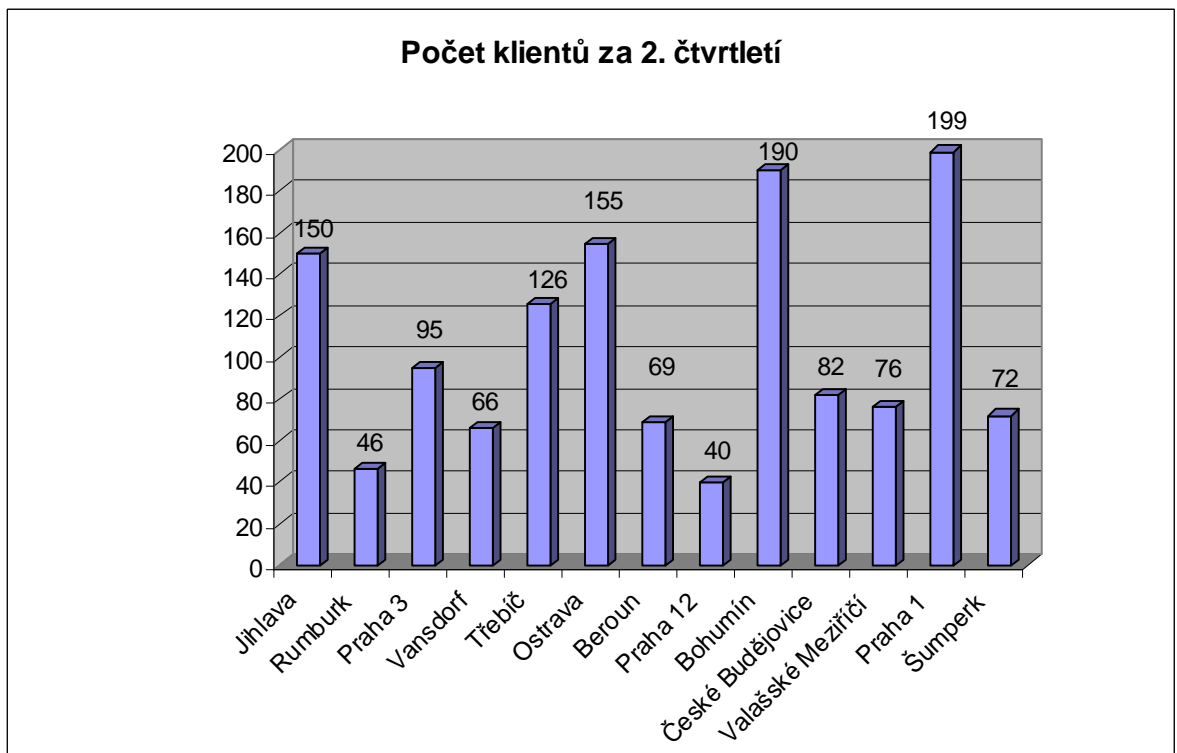

Obr. 8 – Celkový počet konzultací za první čtvrtletí roku 2010 [44]

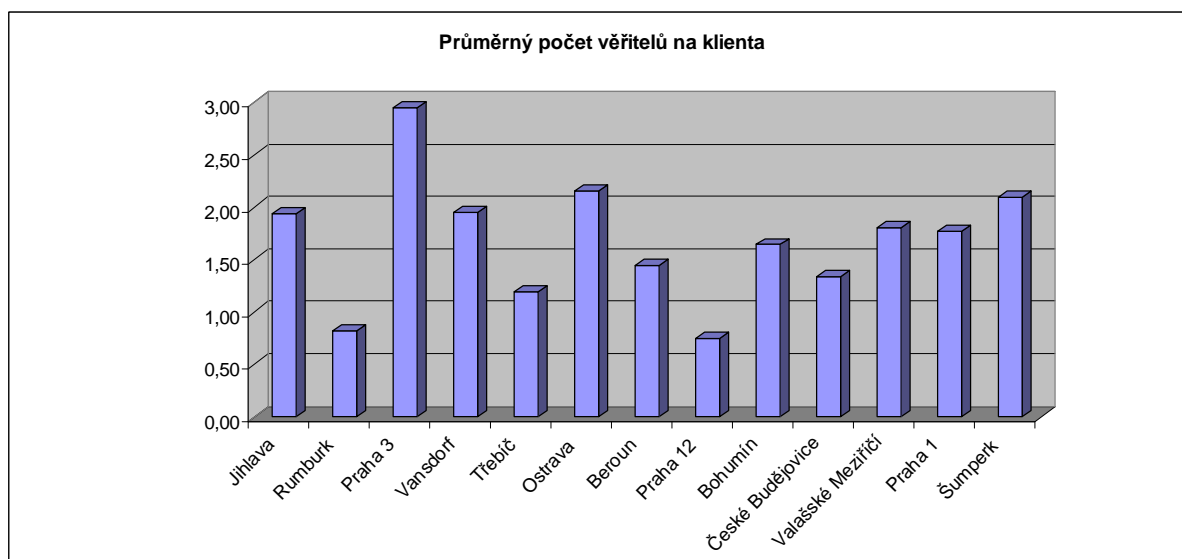

Obr. 9 – Průměrný počet věřitelů na klienta, hodnoty za první čtvrtletí 2010 [44]

Druhé čtvrtletí 2010

Obr. 10 - Celkový počet konzultací za druhé čtvrtletí roku 2010 [44]

Obr. 11 - Průměrný počet věřitelů na klienta, hodnoty za druhé čtvrtletí 2010 [44]

V občanské poradně Šumperk došlo ve druhém čtvrtletí roku 2010 k mírnému nárůstu počtu klientů ve srovnání s prvním čtvrtletím. Z údajů můžeme vyčíst, že klienti Občanské poradny v Šumperku mají více věřitelů. Čím více má klient věřitelů, tím blíže může být k dluhové pasti, jelikož se může snažit vykrývat jednu půjčku novou půjčkou. V počtu věřitelů na klienta je Občanská poradna na třetím místě ve srovnání s ostatními poradnami zapojenými do projektu Prevencí proti chudobě.

7.2.2 Dotazy k dluhové problematice

V tabulce 9 jsou uvedeny údaje o struktuře a četnosti dotazů směřující k dluhové problematice klientů Občanské poradny Společně-Jekhetane v Šumperku.

Tabulka 9 – Dotazy za 1. - 3. čtvrtletí 2009 a 2010 [44]

Problematika dotazu	Počet dotazů za 1.-3. čtvrtletí 2009	Počet dotazů za 1.-3. čtvrtletí 2010
Problematika zadlužování občanů	37	98
Práva a povinnosti dlužníků	20	84
Práva a povinnosti věřitelů	0	4
Práva a povinnosti ručitelů	1	0
Ostatní	16	10
Rodinný a osobní rozpočet	0	1
Exekuční řízení dle exekučního řádu	34	72
Insolvence	0	38
Exekuce ve správním řízení	0	0
Celkem dotazů		

V roce 2010 zaznamenala Občanská poradna větší počet dotazů k dluhové problematice ve srovnání s rokem 2009 za stejné období. Počet dotazů byl vyšší o 138, což je nárůst o 194 %. Nejvíce dotazů bylo zaměřeno na problematiku zadlužování občanů, práva a povinnosti dlužníků, exekuční řízení dle exekučního řádu a v roce 2010 byla značná část dotazů směřována na problematiku insolvence.

8 ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ NA ŠUMPERSKU

Zadlužování domácností je celorepublikový problém, proto by bylo naivní domnívat se, že okresu Šumperk se vyhýbá.

Níže jsou uvedené hodnoty, které demonstrují situaci na Šumpersku.

8.1.1 Vývoj návrhů na oddlužení v okrese Šumperk

Počet podaných návrhů na oddlužení přepočítaný na počet obyvatel v okrese Šumperk je 0,13%, jinými slovy 0,13% obyvatel okresu Šumperk si podalo návrh na oddlužení.

Musí se však brát v úvahu, že se nejedná o veškeré předlužené domácnosti, ale pouze o ty, které se rozhodli svoji situaci řešit.

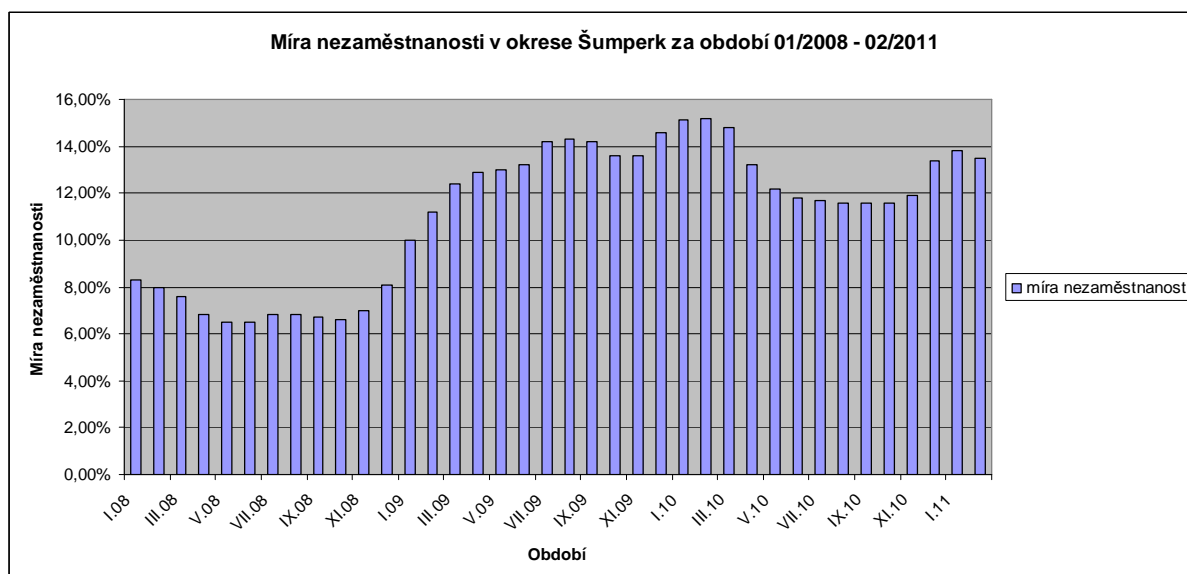
Nejsou zde započítáni lidé, kteří návrh na oddlužení nepodali, protože už nyní vědí, že by oddlužení nedosáhli z důvodu nemožnosti splácení vysokého dluhu, lidé, kteří již rezignovali na svoji situaci a lidé, kteří si stále neuvědomují nebo nepřiznávají, že mají finanční až existenční potíže.

Tabulka 10 – Vývoj návrhů na oddlužení v okrese Šumperk [45]

	2008	2009	2010	2011 (stav k 30.3.2011)
Počet rozhodnutí návrhů na oddlužení	7	9	127	23
Počet povolených oddlužení	4	5	101	20

8.1.2 Míra nezaměstnanosti v okrese Šumperk

Na začátku roku 2010 došlo k uzavření několika podniků v okrese a zároveň k velkému propouštění. Tato situace je znázorněna na obr. č. 12, kde je vidět růst míry nezaměstnanosti až na úroveň 15,2%. V průběhu roku sice došlo k mírnému snížení míry nezaměstnanosti, ovšem hranice 11% nebyla překročena.

Obr. 12 – Míra nezaměstnanosti v okrese Šumperk [46]

8.1.3 Bezúročné půjčky poskytované Charitou Zábřeh

Charita Zábřeh poskytovala několik let bezúročné půjčky svým klientům a částečně ještě i v roce 2010, poté byly tyto služby poskytovány výhradně zaměstnancům Charity a to platí dodnes.

Tabulka 11 – Přehled o bezúročných půjčkách poskytovaných Charitou Zábřeh [60]

	2008	2009
Půjčeno	182 458,00 Kč	129 765,00 Kč
Počet půjček	117	99
Počet půjček neuhrazených na konci roku	31	17
Počet půjček neuhrazených na konci roku v %	26,50%	17,17%
Na konci roku neuhrazeno	30 920,00 Kč	19 150,00 Kč
Na konci roku neuhrazeno v %	16,95%	14,76%

Půjčky byly poskytovány v maximální výši 10.000,- Kč, většinou se však jednalo o půjčky v řádu stokorun. Přesto, jak je patrné z údajů v tabulce, klienti tyto splátky neplatili. I dnes zaznamenává Charita nesplacený dluh z bezúročných půjček vyplacených v roce 2008.

Platební morálka dlužníků se v tomto případě ukázala jako velmi nízká. Dlužníci nebyli schopni nebo ochotni splatit ani relativně nízký dluh s nulovým navýšením.

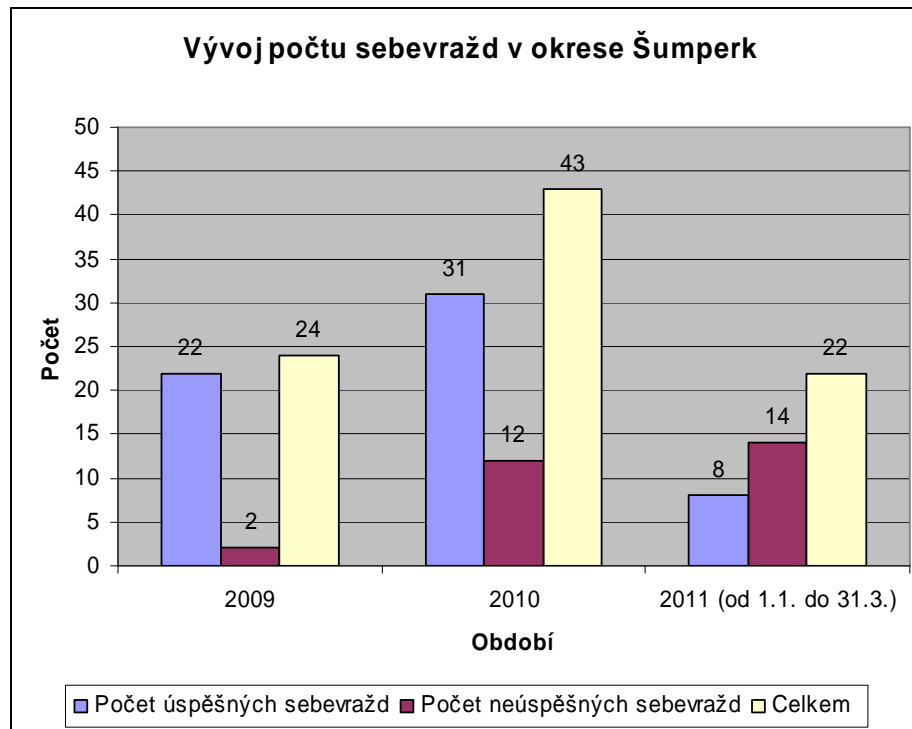
8.1.4 Vývoj sebevražd v okrese Šumperk

Od začátku roku se neúspěšně pokusilo v okrese Šumperk zbavit života více než tucet lidí. Tedy stejně jako za celé dva předchozí roky dohromady. Především v porovnání s předminulým rokem je počet sebevražedných pokusů několikanásobně vyšší. Vysoké je i množství těch, kteří letos svoji snahu o dobrovolný odchod dovedli do konce. Do 31. března 2011 je na Šumpersku evidováno osm sebevražd a čtrnáct případů sebevražedných pokusů. Za celý rok 2010 vyšetřovatelé zaznamenali jednatřicet případů, kdy se lidem sebevražda podařila, ve dvanácti případech se o ni pokusili neúspěšně. O rok dříve došlo k dvaadvaceti sebevraždám a dvěma pokusům. [47]

Většinou se sebevrazi rozhodnou pro oběšení nebo otravu léky, v několika případech se v okrese Šumperk odehrála sebevražda skokem pod vlak. Motivy těchto činů jsou různorodé, dopis na rozloučenou, který by mohl pohnutky sebevrahů vysvětlit, se podaří nalézt jen málokdy. Lidé tímto způsobem často řeší své osobní problémy, někdy například tísnivou finanční situaci. [47]

Tabulka 12 – Vývoj počtu sebevražd v okrese Šumperk [47]

	2009	2010	2011 (od 1.1. do 31.3.)
Počet úspěšných sebevražd	22	31	8
Počet neúspěšných sebevražd	2	12	14
Celkem	24	43	22

Obr. 13 – Vývoj počtu sebevražd v okrese Šumperk [47]

9 SOCIÁLNÍ, EKONOMICKÉ A PRÁVNÍ DŮSLEDKY ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ

K přiblížení sociálních, ekonomických a právních důsledků zadlužení využiji kasuistiku klienta. Příběhy osob, které se ocitnou v tíživé finanční situaci, se v mnoha ohledech podobají a dopady, které sebou předlužení přináší, jsou pro většinu dlužníků stejné.

Níže popsaná kasuistika je smyšlená a má navodit situace, které postihují zadlužené osoby.

9.1 Kasuistika

Muž 49 let, zaměstnaný, před 5ti lety ovdověl. Společné dluhy vzniklé v manželství zdědil a musel je splácet. Splátky byly příliš vysoké, a proto si vzal na splácení úvěru další půjčku od nebankovní instituce. V současné době nemá finanční prostředky na splácení původního úvěru, ani nově vzniklého. Původní dluh u bankovní instituce činí 750 000,-Kč a dluh u nebankovní instituce 200 000,-Kč. Muž má dvě dcery. Starší je vdaná a finančně samostatná. Mladší dcera navštěvuje základní školu a je tedy na otci finančně závislá. Pomoc rodičů otce a vzdálené rodiny nepřipadá v úvahu.

Jaké mohou být důsledky vzniklé situace?

9.1.1 Sociální důsledky

- ztráta bydlení: v případě velkého předlužení již není schopen dlužník splácet nájemné a je mu dána výpověď z nájemního bytu, dlužník přichází o střechu nad hlavou
- odebrání dětí: při ztrátě bydlení může dojít k odebrání nezaopatřených dětí
- zdravotní potíže: lidé, ocitající se v tíživé finanční situaci, jsou pod neustálým tlakem věřitelů, k nespláceným dlužným částkám se připočítávají penále a další poplatky spojené s vymáháním dluhu a dlužník začíná trpět stresem, depresi, nespavostí a jinými zdravotními potížemi
- žebrání: pokud se stane finanční situace neúnosnou, může dojít ke ztrátě bydlení, člověk se ocitá „na ulici“ a je odkázán na pomoc druhých

9.1.2 Ekonomické důsledky

- nová půjčka: dlužník stále věří, že svoji situaci vyřeší a snaží se krýt stávající dluhy další půjčkou
- prodej movitého majetku: pokud jsou vyčerpány všechny možnosti, kde získat finanční prostředky, může dlužník prodat svůj movitý majetek
- prodej nemovitého majetku: jestliže je dlužník majitelem nemovitosti, je jednou z možností uhrazení dlužné částky její prodej
- srážky ze mzdy: v případě nesplácení dluhu může být na dlužníka uvalena exekuce na plat a je mu strhávána část čisté mzdy a použita na splácení dluhu
- zabavení majetku: zabavený majetek exekutorem je prodán v dražbě a finanční prostředky získané tímto způsobem jsou použity na splacení dluhu
- odměna exekutora: v případě, že je na dluh uvalena exekuce, bude muset dlužník uhradit také odměnu exekutora, která může být i při minimální sazbě další zátěží rodinného rozpočtu
- zdědění dluhu rodičů dětmi: pokud dlužník svoji situaci neunes nebo nastanou jiné okolnosti, které zaviní smrt dlužníka, může se dluh prostřednictvím dědictví přenést na děti nebo jiné osoby, které byly ve vztahu k dlužníkovi

9.1.3 Právní důsledky

- úvěrový podvod: dlužník, který se dopouští podvodu, riskuje, že proti němu bude zahájeno trestní stíhání
- exekuce: v případě nedodržení podmínek splácení půjčky nebo úvěru, může být dluh vymáhán soudně, a to buď zabavením majetku nebo uvalením srážek ze mzdy
- rozhodčí doložka: pokud se smluvní strany dohodly na rozhodčí doložce, jsou případné spory týkající se nedodržení podmínek smlouvy o půjčce řešeny rozhodcem, rozhodce je většinou osoba určená jmenovitě věřitelem a v mnoha případech dlužníci nevědí, že rozhodčí doložku podepsali a v mnoha případech ani nevědí, co pro ně tento způsob rozhodování přináší

- krádeže: v důsledku nepříznivé životní situace jsou lidé dohnáni do situace, ze které vidí jediné východisko, tím jsou jak drobné krádeže, tak i závažné trestné činy, kterými se snaží svoji tíživou finanční situaci vyřešit

10 FINANCOVÁNÍ OBČANSKÝCH PORADEN NA ŠUMPERSKU

V roce 2009 poskytlo MPSV občanským poradnám zabývajících se dluhovou problematikou na Šumpersku celkem 712 000,-Kč. Téměř stejná výše finančních prostředků byla zachována i v roce 2010. V letošním roce spadl celkový objem finančních prostředků od MPSV skoro na polovinu. Citelnější dopad bude mít pokles finančních prostředků na Občanskou poradnu Charity Zábřeh u níž se snížila dotace proti roku 2010 o 46,29%. U Občanské poradny Společně-Jekhetane je pokles proti roku 2010 30,33%.

Pokud se Charitě Zábřeh nepodaří získat finanční prostředky z jiných zdrojů, bude muset omezit poskytované služby.

Tabulka 13 - Vývoj finančních prostředků z MPSV v letech 2009-2011 [48]

Rok	2009	2010	2011
Občanská poradna Jekhetane	300 000,-Kč	300 000,-Kč	209 000,-Kč
Charita	412 000,-Kč	400 000,-Kč	167 000,-Kč
Celkem	712 000,-Kč	700 000,-Kč	376 000,-Kč

10.1 Další možnosti financování

Na provoz občanské poradny zabývající se dluhovou problematikou o jednom zaměstnanci je potřeba minimálně 450 000,-Kč na rok. V současné době mají na rok 2011 přislíbeno dvě organizace (Občanská poradna při Charitě Zábřeh, Občanská poradna Společně-Jekhetane) z MPSV částku 376 000,-Kč.

Na dofinancování budou muset občanské poradny získat finanční prostředky z jiných zdrojů a nebo omezit poskytované služby.

10.1.1 Města a obce

Níže je popsáno celkové financování sociálních služeb jednotlivými městy okresu Šumperk a dále také vymezení, kolik financí není přímo určeno pro konkrétní sociální službu a může

být přiděleno občanským poradnám v okrese a kolik finančních prostředků již připadá na dluhovou problematiku

10.1.1.1 Šumperk

Město Šumperk ve svém rozpočtu vymezilo na dávky sociální péče – hmotná nouze v rozpočtu celkem 50 000 000,-Kč. Na ostatní sociální péči potom vyčlenilo město 6 155 000,-Kč, finanční prostředky jsou rozděleny mezi tyto organizace působící v Šumperku: Pontis o.p.s., Armáda spásy, Charita Šumperk, Sdružení pro pomoc mentálně postiženým, terapeutická skupina a tábor, terénní sociální práce. Ani jedna z nich neposkytuje dluhové poradenství. [49]

10.1.1.2 Zábřeh

Oddělení sociálních služeb města Zábřeh má ve svém rozpočtu vyčleněno 850 000,-Kč na příspěvky externím subjektům. Na území Zábřeha působí tyto organizace nabízející sociální služby: Charita Zábřeh (činnost Charity Zábřeh: Charitní ošetřovatelská služba, Charitní pečovatelská služba, Centrum Oáza, Okýnko, Domovinka, Chráněná dílna, Občanská poradna, Osobní asistence, Odlehčovací služba, Individuální přeprava, aj.), RES-SEF, o.s. (nizkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní program Streetwork). [50]

10.1.1.3 Mohelnice

Město Mohelnice má ve svém rozpočtu vyčleněno na sociální dávky (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc, sociální vyloučení, zvláštní pomůcky, úprava bytu, příspěvek na zakoupení motorového vozidla, provoz motorového vozidla, individuální doprava, příspěvky na péči) celkem 54 000 000,-Kč, dále má v rozpočtu vyčleněny prostředky pro neziskové organizace a Charitu Zábřeh ve výši 800 000,-Kč. [51]

10.1.1.4 Hanušovice, Štítý, Loštice, Staré Město a ostatní obce

Město Hanušovice ve svém rozpočtu vyčlenilo celkem 17 000 000,-Kč na dávky pomoci v hmotné nouzi a ZP a 250 000,-Kč na ostatní sociální péči a pomoc, sociální rehabilitaci. [52]

Město Štítý nemá v rozpočtu na rok 2011 zahrnutý žádné výdaje na sociální služby. [53]

Město Staré Město vyčlenilo na sociální služby (dům s pečovatelskou službou) 10 000,-Kč. [55]

Město Loštice vyčlenilo 5 000,-Kč pro neziskové organizace na financování osobní asistence, pečovatelské služby a podporu samostatného bydlení. [54]

Obce na sociální služby vynakládají nízké částky v řádu několika tisíc korun, pokud vůbec mají na tyto služby vyčleněny finanční prostředky.

Z uvedeného je patrné, že na financování sociálních služeb je vynakládáno z rozpočtu měst v okrese Šumperk celkem 129 070 000,-Kč. Z toho není ani koruna přímo vyčleněna k financování sociálního poradenství v oblasti dluhové problematiky. Velká část uvedených finančních prostředků je již přímo určena na financování jiných sociálních služeb a sociálních zařízení nacházejících se na Šumpersku.

10.1.2 Olomoucký kraj

Další finanční prostředky na dofinancování svých služeb mohou zařízení získat z prostředků Olomouckého kraje, konkrétně z prostředků vyčleněných na Významné projekty Olomouckého kraje, které jsou pro rok 2011 ve výši 26 000 000,-Kč.

10.1.2.1 Významný projekt Olomouckého kraje

Finanční prostředky z Významného projektu Olomouckého kraje mohou získat občanská sdružení, humanitární organizace a jiné právnické a fyzické osoby, které provozují veřejně prospěšnou činnost na území Olomouckého kraje v následujících oblastech:

- vzdělávání a věda
- mládež
- kultura
- sport a tělovýchova
- prevence kriminality, sociální patologie a primární prevence drogových závislostí
- zdravotnictví
- sociální služby a humanitární pomoc

- turistický ruch
- životní prostředí [56]

Finanční příspěvky mohou být poskytnuty výše uvedeným subjektům, jejichž rozsah činností a výstupy vyplývající z poskytnutých finančních prostředků mají přínos pro Olomoucký kraj a jeho obyvatele a jejichž žádost o finanční prostředky nemůže být uspokojena z jiných dotačních titulů Olomouckého kraje. [56]

Finanční příspěvky se poskytují na základě průběžně podávaných písemných žádostí podaných do 31.10.2011. Žádost je také uveřejněna na internetových stránkách www.kr-olomoucky.cz. [56]

Celková výše prostředků na příspěvky je limitovaná objemem finančních prostředků, který je vyčleněn ve schváleném rozpočtu Olomouckého kraje. Poskytované příspěvky slouží jako doplňkový zdroj financování. [56]

10.1.3 Přednášky na základních školách

Občanské poradny mohou také přednášet na základních školách a tím přispívat k prevenci proti zadlužování domácností a díky Operačnímu programu vzdělávání pro konkurenceschopnost zároveň navýšit svůj rozpočet.

10.1.3.1 Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.4

V minulém roce byla vyhlášena výzva k předkládání individuálních projektů ostatních, oblast podpory 1.4 Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách. Mezi povinné aktivity mimo jiné patřilo: Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji finanční gramotnosti a Vzdělávání pedagogických pracovníků ve formách a metodách výuky směřujících k rozvoji finanční gramotnosti žáků základních škol. K 29.11.2010 bylo schváleno 42 projektů základních škol v České republice. Z okresu Šumperk nebyla do té doby schválena ani jedna žádost. [57]

Občanské poradny mohou navázat spolupráci a nabídnout přednášky základním školám i mimo okres Šumperk, které získali přímo finanční prostředky na prevenci proti zadlužování domácnostem. Nejedná se o velké částky, přesto jde o další možnost navýšení rozpočtu občanských poraden na Šumpersku.

V současné době nejsou žádné výzvy z operačních programů ani regionálních operačních programů zaměřených na poskytování sociálních služeb a tedy ani na projekty související s předlužeností domácností.

10.1.4 Spolupráce s bankovními institucemi

Asociace občanských poraden společně s ČSOB realizují program „Poradenství proti dluhové pasti pro širokou veřejnost“ (členem AOP je také Občanská poradna Společně-Jekhetane). [38]

Bankovní instituce mají zájem, aby domácnosti uměly hospodařit se svými prostředky a uměly si sestavit rodinný rozpočet. Cílem bank není předlužený klient, ale takový, který dokáže své dluhy splácet. [38]

Tento cíl by měl být společný pro všechny banky, a proto se zde nabízí prostor pro rozšíření spolupráce mezi občanskými poradnami a bankovními institucemi.

11 OPATŘENÍ PROTI ZADLUŽOVÁNÍ DOMÁCNOSTÍ NA ŠUMPERSKU

V současné době je zřejmé, že zadluženost není jen pojem, ale skrývají se za ním skutečné příběhy lidí, kteří mnohdy sami nevědí, jak se zadlužili a nedokáží si s touto situací samy poradit. Je víc než nutné přijmout opatření, která pomohou zmírnit útoky společností poskytující půjčky či úvěry, a posílit pozici domácností, protože ty se samy nedokáží bránit, což je zřejmé z narůstajících počtů intervencí a kontaktů v občanských poradnách, z narůstajícího počtu podaných návrhů na oddlužení a také z narůstajících případů sebevražd v důsledku předluženosti.

11.1 Prevence proti zadlužování

V boji proti zadlužování není prioritou vypořádat se s problémem předlužených domácností, ale dosáhnout toho, aby se již další domácnosti nemusely s touto situací potýkat. Níže jsou popsány body, bez kterých by boj s předlužeností neměl význam.

- Vzdělávání žáků základních a středních škol ve spolupráci s organizacemi, které nabízejí pomoc lidem v tíživé finanční situaci.
- Pořádání osvětových seminářů pro širokou veřejnost.
- Propagace občanských poraden, zaměřenou na poradenství ještě před uzavřením smlouvy o úvěru či půjčce.
- Vzdělávání pedagogů základních a středních škol v oblasti finanční gramotnosti a sociálních pracovníků poskytující dluhové poradenství.
- Prohloubení spolupráce mezi bankovním sektorem a neziskovými a ostatními organizacemi poskytující dluhové poradenství.
- Uvolnění finančních prostředků z veřejných zdrojů na financování dluhové problematiky.
- Finanční spoluúčast bankovních institucí na řešení dluhové problematiky.

11.2 Legislativní opatření

Při řešení dluhové problematiky se neobejdeme bez změny legislativních opatření, která by celou situaci pomohla řešit. Níže jsou nastíněny legislativní změny, které mají zmírnit předlužování domácností.

- Zrušení rozhodčích doložek.
- Zákaz poskytování půjček soukromými osobami.
- Znovu definovat pojem lichva.
- Uložit povinnost jasně formulovat podobu smlouvy o úvěru nebo jiném typu půjčky (všechna písmena stejně velká, žádné zvýrazňování, apod.) tak, aby byla srozumitelná a jasná pro všechny, kteří ji uzavírají a obsahovala přehledně veškeré relevantní údaje (výše RPSN, sankcí, poplatků, celková půjčená suma, suma, která má být zaplacená).
- Započítat veškeré poplatky do úroků tak, aby byly jednotlivé půjčky různých institucí snadno srovnatelné.
- Jasně stanovit podmínky, za kterých lze získat licenci k poskytování úvěru či půjček.
- Zveřejnit na oficiálních webových stránkách ministerstev a ČNB výčet institucí s licencí k poskytování úvěrů a půjček.
- Uložit povinnost institucím poskytující úvěry či půjčky odvádět část z čistého zisku neziskovým organizacím nebo jiným veřejně prospěšným organizacím, pomáhajících předluženým domácnostem.
- Zrušení poplatku za předčasné splacení půjčky i úvěru.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo představení organizací v okrese Šumperk, které poskytují pomoc zadluženým osobám, a podání přehledu o jejich činnosti a klientech, poskytovaných službách a financování.

Jak je uvedeno v diplomové práci, počet klientů, kteří mají problémy s dluhy, přibývá a dá se předpokládat, že nárůst předlužených osob bude pokračovat i v budoucnu. Finanční prostředky, určené k řešení této situace, se naopak snižují, což samozřejmě povede ke snížení poskytovaných služeb zaměřených na dluhové poradenství. Otázkou zůstává, zda je tento trend, spočívající ve snižování finančních prostředků do této oblasti, vhodný. Pokud se nebudou mít lidé kam obrátit pro radu a pomoc v jejich tíživé finanční situaci, budou odkázáni sami na sebe.

Lidé, kteří se ocitnou ve finanční tísní, sami nevědí, jak se z ní vymanit. V důsledku toho často trpí zdravotními potížemi, potřebují jednak lékařskou pomoc a léky, což vede ještě k tíživější situaci. Protože nezvládají platit své účty, nemohou si dovolit koupit léky a nakonec už ani základní potraviny. Poté přichází exekuce a vystěhování z bytu či domu a ztráta zaměstnání. Tito lidé využívají ostatní sociální služby, mezi které patří různá pobytová zařízení. Lidé se ocitají na okraji společnosti a mají zhoršenou pozici při vstupu na trh práce. Proto jsou vynakládány další finanční prostředky na programy sociální rehabilitace. Tím samozřejmě ještě dluhy nemizí. Lidem se v těchto programech navrácí sebevědomí a motivace řešit svoji situaci. Motivace se však může rychle vytratit, když zjistí, že z peněz, které si vydělají, dlouhou dobu uvidí pouze nezabavitelnou částku.

Ve chvíli, kdy bude moci předlužená osoba navštívit občanskou poradnu, nebude nutné vynakládat další prostředky na ostatní sociální služby, které jsou finančně nákladnější. Protože pracovníci občanské poradny dokáží dodat sílu včas řešit finanční problémy, mohou pomoci se sepsáním návrhu na oddlužení, poradí jak postupovat a na koho všeho je možné se obrátit.

Většina předlužených osob si za svoji situaci může sama. Byly to právě oni, kdo podepsali smlouvu. Lidé nepodepisují pro ně nevýhodné smlouvy jenom proto, že si myslí, že je to dobrý nápad, ale především proto, že je nechtou, ale i proto, že jim nerozumí. Instrukce, poskytující úvěry a půjčky, neinformují své klienty v jim srozumitelném jazyce a často záměrně používají zavádějící formulace. Důležité informace píšou nejlépe malým, špatně

čitelným písmem. Spoléhají na to, že si lidé neumí sestavit rodinný rozpočet a nevědí, jakou zátěží se pro ně půjčka stává. Cílem občanských poraden by neměla být pomoc předluženým domácnostem, ale poradenství ještě před uzavřením smlouvy, a to tak, aby se předešlo půjčkám, které jsou zbytečné, nákladné a neúnosné.

Pokud ovšem nebudou eliminovány agresivní útoky, které v současné době úvěrové společnosti praktikují, jsou veškeré snahy v boji proti zadluženosti domácností zbytečné. Změny lze dosáhnout pouze legislativními úpravami a zpřísněním podmínek poskytování úvěrů na straně věřitele i dlužníka.

V současné době je jednou z velkých pomcí předlužených osob tzv. insolvenční zákon, který nabyl účinnosti dne 1.1.2008. První návrh na oddlužení byl podán již 2.1.2008 a byl úspěšně schválen. Ještě si ovšem budeme muset dva roky počkat, abychom zjistili, zda je opravdu insolvenční zákon nástrojem, který umožní předluženým osobám získat zpět ekonomickou stabilitu a mnohem déle bude trvat než se dozvíme, zda dokáží oddlužení lidé žít tak, aby opět nevstoupili na „šikmou plošinu“.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] NOVESKÝ, Ivan, et al. Slabikář finanční gramotnosti. 1. vydání. Praha : Cofet, 2009. 448 s. ISBN 80-254-4207-4.
- [2] Asociace občanských poraden. Dluhový slovníček. *Sociální práce : časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*. 2009, 2/2009, s. 27.
- [3] Česko. Zákon ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 62, s. 2130-2215. ISSN 1211-1244.
- [4] Česko. Zákon ze dne 17. srpna 2001 o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 122, s. 7277-7279.
- [5] Česko. Zákon ze dne 16. prosince 1992 o ochraně spotřebitele. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 130, s. 3811-3816.
- [6] Česko. Zákon ze dne 20. prosince 1991 o bankách. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 5, s. 98-105.
- [7] Česko. Zákon České národní rady ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 93, s. 2301-2303. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb093-91.pdf>>.
- [8] Česko. Zákon ze dne 9. února 1995 o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 8, s. 468-469. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1995/sb08-95.pdf>>.
- [9] Česko. Zákon ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-461.
- [10] Česko. Zákon ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1964/sb19-64.pdf>>.

- [11] Česko. Zákon ze dne 13. března 2002 o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 55, s. 3135-3145. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb055-02.pdf>>.
- [12] Česko. Zákon ze dne 4. dubna 2001 o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 58, s. 3418-3426. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb058-01.pdf>>.
- [13] Česko. Zákon ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 98, s. 2474-2565. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb098-91.pdf>>.
- [14] EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23 dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. In *Úřední věstník Evropské unie*. 2008, s. 66-92. ISSN 1211-1244.
- [15] EU. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 2006/2004 ze dne 27. října 2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele („nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele“). In *Úřední věstník Evropské unie*. 2004, s. 1-11. Dostupný také z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:364:0001:0011:CS:PDF>>.
- [16] *Ey2010.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-04-11]. Slovníček finančních pojmů. Dostupné z WWW: <<http://www.ey2010.cz/predluzeni/slovnicek-financnich-pojmu/>>.
- [17] ČTK. *Financní noviny.cz* [online]. 22.12.2010 [cit. 2011-04-11]. Na poradny se kvůli dluhům obrátilo o 50 % víc lidí než loni. Dostupné z WWW: <<http://www.financninoviny.cz/zpravy/na-poradny-se-kvuli-dluhum-obratilo-o-50-vic-lidi-nez-loni/573165>>. ISSN 1213-4996.
- [18] *Coi.cz* [online]. 24.2.2009 [cit. 2011-04-11]. Každá druhá smlouva o spotřebitelském úvěru neobsahuje povinné náležitosti. Dostupné z WWW: <<http://www.coi.cz/cs/tiskovy-servis/vysledky-kontrol/kazda-druha-smlouva-o-spotrebitelskem-uveru-neobsahuje-povinne-nalezitosti.html>>.

- [19] JAKUBÍK, Petr. *Cnb.cz* [online]. 08-10-13 [cit. 2011-04-11]. Už 900 miliard korun. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2008/cl_08_081013.html>.
- [20] *Kurzy.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-11]. Míra nezaměstnanosti v ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?G=4&A=2&page=1>>. ISSN 1801-8688.
- [21] *Zpravy.E15.cz* [online]. 29.12.2010 [cit. 2011-04-11]. Banky bojují o solventní dlužníky. Je jich stále méně. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/banky-bojuji-o-solventni-dluzniky-je-jich-stale-mene>>.
- [22] *Investujeme.cz* [online]. 4.1.2011 [cit. 2011-04-11]. Vloni bylo vyhlášeno 1615 firemních bankrotů. Počet osobních bankrotů se vloni zvýšil o 153 procent. Dostupné z WWW: <<http://www.investujeme.cz/clanky/vloni-bylo-vyhlaseno-1615-firemnych-bankrotu.-pocet-osobnich-bankrotu-se-vloni-zvysil-o-153-procent>>. ISSN 1802-5900.
- [23] HOVORKA, Jiří. *Mesec.cz* [online]. 4.1.2010 [cit. 2011-04-11]. Osobní bankrot vyhlásilo v minulém roce 2500 Čechů. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/aktuality/osobni-bankrot-vyhlasilo-v-minulem-roce-2500-cechu/>>. ISSN 1213-4414.
- [24] *Rodinnefinance.cz* [online]. 9.3.2011 [cit. 2011-04-11]. Vývoj insolvencí v České republice v únoru 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.rodinnefinance.cz/vyvoj-insolvenci-v%C2%A0ceske-republice-v%C2%A0unoru-2011/>>.
- [25] *Ekcr.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-04-11]. Statistika. Dostupné z WWW: <<http://www.ekcr.cz/1/statistiky/87-statistiky?w>>.
- [26] *Clovekvtisni.cz* [online]. c2006 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.clovekvtisni.cz/index2.php?id=113>>.

- [27] *Charita.cz* [online]. c2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.charita.cz/>>.
- [28] *Financnitisen.cz* [online]. 2008 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.financnitisen.cz/>>.
- [29] *Financnigramotnost.eu* [online]. c2008 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.financnigramotnost.eu/cs/>>.
- [30] *Forint.cz* [online]. 2004 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.forint.cz/>>.
- [31] *Pomocsdluhy.cz* [online]. 2005 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.pomocsdluhy.cz/>>.
- [32] *Dom-os.cz* [online]. c2009 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://dom-os.cz/>>.
- [33] *Ey2010.cz* [online]. 2009 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.ey2010.cz/>>.
- [34] *Mpsv.cz* [online]. 2007 [cit. 2011-04-11]. Pomoc v hmotné nouzi. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/5>>.
- [35] *Kb.cz* [online]. c2010 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/>>.
- [36] *Csas.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=suportal01>.
- [37] *Gemoney.cz* [online]. c2001-2011 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.gemoney.cz/ge/cz/1>>.
- [38] *Csob.cz* [online]. c2010 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Stranky/default.aspx>>.
- [39] *Rb.cz* [online]. c2008 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.rb.cz/>>.
- [40] *Czso.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-12]. Charakteristika okresu Šumperk. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_sumperk/\\$File/okres%20Šumperk.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_sumperk/$File/okres%20Šumperk.pdf)>.

- [41] *Města.obce.cz* [online]. c1996-2011 [cit. 2011-04-12]. Okres Šumperk. Dostupné z WWW: <<http://mesta.obce.cz/vyhledat2.asp?okres=3809>>.
- [42] *Zabreh.caritas.cz* [online]. c2003 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.zabreh.caritas.cz/cs/index.php>>.
- [43] *Jekhetane.cz* [online]. 2008 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.jekhetane.cz/>>.
- [44] *Obcanskeporadny.cz* [online]. c2010 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.obcanskeporadny.cz/>>.
- [45] *Isir.justice.cz* [online]. 2008 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>>.
- [46] *Portal.mpsv.cz* [online]. 2008 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/>>.
- [47] *Sumpersky.rej.cz* [online]. 6. dubna 2011 [cit. 2011-04-12]. V okrese přibývá sebevrahů. Dostupné z WWW: <<http://sumpersky.rej.cz/clanky/v-okrese-pribyva-sebevrahu/>>.
- [48] *Mpsv.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/>>.
- [49] *Sumperk.cz* [online]. c2007 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/mestsky-urad-sumperk/>>.
- [50] *Zabreh.cz* [online]. c2009 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.zabreh.cz/>>.
- [51] *Mohelnice.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mohelnice.cz/>>.
- [52] *Hanusovice.info* [online]. c2004-2011 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.hanusovice.info/>>.
- [53] *Stity.cz* [online]. c1999-2011 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.stity.cz/>>.
- [54] *Mu-lostice.cz* [online]. c2011 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mu-lostice.cz/>>.

- [55] *Mu-staremesto.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mu-staremesto.cz/>>.
- [56] *Kr-olomoucky.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-olomoucky.cz/OlomouckyKraj/Aktuality_CZ.htm?dontSwitchPosting=1&lang=CZ>.
- [57] *Msmt.cz* [online]. c2006 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/>>.
- [58] *Tn.nova.cz* [online]. 31.3.2011 [cit. 2011-04-14]. Kolik lidí dosáhne na hypotéku. Dostupné z WWW: <<http://tn.nova.cz/zpravy/stavebni-special/finance-zakony/kolik-lidi-dosahne-na-hypoteku.html>>.
- [59] *Ceskatelevize.cz* [online]. c1996-2011 [cit. 2011-04-14]. Preambule a výklad pojmu. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>>.
- [60] *Interní údaje Občanské poradny Charity Zábřeh*

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AOP	Asociace občanských poraden.
atd.	A tak dále.
atp.	A tak podobně.
č.	Číslo.
ČNB	Česká národní banka.
ČOI	Česká obchodní inspekce.
ČR	Česká republika.
ČSOB	Československá obchodní banka.
ES	Evropské společenství.
EU	Evropská unie.
EUR	Euro.
FG	Finanční gramotnost.
KB	Komerční banka.
Kč	Koruna česká.
mil.	Milion.
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí.
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
např.	Například.
NNO	Nevládní neziskové organizace.
o.p.s.	Obecně prospěšná společnost.
o.s.	Občanské sdružení.
obr.	Obrázek.
odst.	Odstavec.
písm.	Písmeno.

příp.	Případně.
resp.	Respektive.
RPSN	Roční průměrná sazba nákladů.
Sb.	Sbírka.
tj.	To je.
tzv.	Tak zvaně.
zák.	Zákon.
ZP	Zdravotně postižení.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Objem spotřebních úvěrů od bank	20
Obr. 2 – Ohrožené spotřební úvěry	20
Obr. 3 – Objem hypotečních úvěrů poskytnutých občanům v letech 2006-2010 (v mld. Kč)	21
Obr. 4 – Nezaměstnanost v ČR, vývoj 02/2008 – 01/2011	21
Obr. 5 – PříkObr. 4 - Příklady cen pojištění schopnosti splácet, Česká spořitelna.....	51
Obr. 6 – Okres Šumperk	56
Obr. 7 – Sociální poradenství poskytované Občanskou poradnou Charity Zábřeh v roce 2010.....	58
Obr. 8 – Celkový počet konzultací za první čtvrtletí roku 2010.....	60
Obr. 9 – Průměrný počet věřitelů na klienta, hodnoty za první čtvrtletí 2010	61
Obr. 10 - Celkový počet konzultací za druhé čtvrtletí roku 2010	61
Obr. 11 - Průměrný počet věřitelů na klienta, hodnoty za druhé čtvrtletí 2010.....	62
Obr. 12 – Míra nezaměstnanosti v okrese Šumperk.....	65
Obr. 13 – Vývoj počtu sebevražd v okrese Šumperk.....	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Četnost porušení jednotlivých ustanovení zákona.....	18
Tabulka 2 – Vývoj počtu návrhů na oddlužení podaných v ČR	22
Tabulka 3 – Statistické údaje exekutorského úřadu ČR za rok 2009.....	22
Tabulka 4 – Sazebník KB.....	50
Tabulka 5 – Sazebník GE Money Bank.....	52
Tabulka 6 – Počet výkonů Občanské poradny v roce 2010	57
Tabulka 7 – Počet výkonů dle druhu poradenství Občanské poradny v roce 2010	57
Tabulka 8 – Podané návrhy na oddlužení Občanskou poradnou Charity Zábřeh	58
Tabulka 9 – Dotazy za 1. - 3. čtvrtletí 2009 a 2010	62
Tabulka 10 – Vývoj návrhů na oddlužení v okrese Šumperk	64
Tabulka 11 – Přehled o bezúročných půjčkách poskytovaných Charitou Zábřeh	65
Tabulka 12 – Vývoj počtu sebevražd v okrese Šumperk	66
Tabulka 13 - Vývoj finančních prostředků z MPSV v letech 2009-2011.....	71